

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike — Inzerati do 80 peti vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inzerati peti vrsta Din 4.— Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopis se ne vrača.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob koločvoru 101.

Poština hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Fašizem na Daljnem vzhodu:

Japonska si želi diktatorja

Fašistična stremiljenja prihajajo vedno bolj do izraza — Japonski nacionalisti zahtevajo obračun z Rusijo

Tokio, 29. oktobra. List »Kukumin« glasilko nacionalistov, priobčuje članek pod naslovom »Japonska si želi diktatorja«. V članku poziva ministrskega predsednika kneza Konoja, da poda ostavko in izroči oblast kakšni manjši skupini. List poudarja, da je vsa japonska nacionalna javnost za to, da se poišče skupina ljudi, ki bo zadržala Japonsko boljše bodočnost. »Niš Niš« pa napoveduje, da se bo v kratkem sestavilo vrhovno poveljstvo, ki bo pod neposrednim poveljstvom mikada. To poveljstvo bo v prvi vrsti posvečeno pozornost vojaškim operacijam in bodočemu razvoju japonske politike na Kitajskem, zlasti pa odnošajem do Sovjetske Rusije, s katero bo prej ali slej morala priti do obračuna.

Tokio, 29. oktobra. Agencija Domei poroča po poročilih s Koreje, da so oboroženi sovjeti, ki edleki včeraj prekoračili sovjetsko-mandžursko mejo in streljali na mandžurske patrulje. ki

krizarijo ob meji ob reki Tumi. Mandžurskim patruljam se je posrečilo pogoniti sovjetske vojake nazaj čez mejo. Dalje poročajo, da je prispelo na Kitajsko čez Zunanjo Mongolijo iz Rusije okoli 30 tankov, oboroženih s 70 strojnimi in 18 topovi. Obenem se je pripeljal na Kitajsko tudi okoli 70 sovjetskih letalcev in strokovnjakov za tanke.

Kitajci se junaško branijo

Šanghaj, 29. oktobra. br. Vzhodno od Šanghaja je vso prošlo noč na obalah reke Sučao divjala bitka z veliko ogorčenostjo. Zlasti močan je bil dvoboj med kitajskim in japonskim topništvom. Požari v Čapeju so se nekoliko zmanjšali. Večina hiš so samo še ruševine iz katerih se dviga dim. Velika množica se drena na zapadni meji mednarodne koncesije. Kitajski listi so soglasnega mnenja, da nikakor

ne gre za poraz kitajske vojske, temveč za umik na nove obrambne položaje, ki se je pripravil že delj časa. Boji niso doslej prinesli nobenih posebnih sprememb na fronti pri Šanghaju. Včeraj so Japonci pošiljali ojačenja zahodno od mednarodne koncesije. Oddelek japonskih mornarjev vrši čistilno akcijo v Čapeju, kjer se več kitajskih strojniških gnezdi in kitajskih strelcev srdito upira. Kitajski bataljon, ki brani blagovna skladišča v Čapeju, se še zmerom junaško upira, čeprav je ogrožen z vseh strani.

Zastopnik japonske vojske je izjavil, da so japonski oddelki izgubili stik s kitajsko armado, umikajočo se na jug. Kitajci so tudi zapustili breg reke Sučao in je le še nekaj kitajskih varnostnih oddelkov na desnem bregu reke. Japonske čete, ki so zavzele postojanke na levem bregu, se zdaj pripravljajo, da prekoračijo reko. Dalje je izjavil, da je dobil poročilo iz Nankinga, po katerem je zastopnik

kitajske vlade izjavil poročevalcem listov, da znašajo kitajske izgube pri tem umiku 10.000 mož. Po japonskih cenitvah so kitajske izgube dvakrat tolikšne.

Londonski tisk obsoja Japonce

London, 28. oktobra. Današnji londonski listi se obširno bavijo z vojnimi dogodki na Daljnem vzhodu in zavzemajo ostro stališče proti Japonci. »Times« izraža željo, da bi 10 krvavih tednov pred Šanghajem s herojskim odporom Kitajske ustvarilo temelje za vojaško moč, kakršne Kitajska doslej ni poznala. »Daily Mail« obžaluje, da ni prav nič upanja v skorajšnji konec spora. List meni, da bo, če bo vojna še dalje trajala, tudi Sovjetska Rusija posegla vmes in bi to vojno še bolj razširilo. »New Chronicle« ponovno poziva na bojkot japonskega blaga.

Mussolini sprožil vprašanje kolonij

Dokler se Nemčija ne odreče svojim osvajalnim načrtom, nočejo v Parizu in Londonu nič slišati o vrnitvi kolonij

Rim, 29. oktobra. r. Ob priliki včerajšnje proslave 16. obletnice fašističnega pohoda na Rim je imel Mussolini govor, v katerem se je dotaknil tudi nemških kolonialnih zahtev. Izjavil je, da bo Italija Nemčiji vsestransko podpirala v njeni težnji po vrnitvi nekdanjih afriških kolonij, ker smatra, da gre tudi Nemčiji mesto na afriškem soncu. Dokler se to ne zgodi, na bo miru in si ni mogoče zamisliti resničnega mednarodnega sodelovanja.

Stališče francoske glave

Pariz, 29. oktobra. z. V francoskih vladnih krogih izjavljajo, da francoska vlada ni izpremenila svojega znanega stališča. Francija je pripravljena dopustiti Nemčiji soizkoriščanje kolonij, toda le pod pogojem, da se z rešitvijo kolonialnega problema reši celokupni mednarodni problem. Nemčija mora dati svečano izjavo, da priznava mednarodne pogodbe ter mora omejit svoje oboroževanje. V ostalem pa opozarjajo na to, da bo Francija v tem vprašanju postopala popolnoma solidarno z Anglijo.

Komentarji pariškega tiska

Mussolinijeve izjave o nemških kolonialnih zahtevah so zbudile v francoski politični javnosti veliko pozornost. »Echo de Paris« piše med drugim: Sedaj nam je Mussolini kot pogoj za mir predložil zahtevo, naj se Nemčiji vrnejo kolonije, ki jih imata Francija in Velika Britanija. Nenavadno postopanje! Čim bolj bo moč podprti Nemčiji v njeni borbi za srovinu, tembolj bodo tudi podprli njeno oboroženo moč, ki je naperjena samo proti nam. V sedanjem težkem trenutku bo nemogoče ohraniti mir z gospodarskih in finančnih popuščanjem obema totalitarnima državama. »Epique« piše med drugim: Mussolini rine Nemčijo v Afriko zato, da bi jo odstranil iz Podunavja. Verujemo pa, da bomo, ki jih je Mussolini rekel po abesinski vojni, da spada Italija med »nasitene« države. Zato se ne bo več potegovala za borbo proti ostalim državam zmagovalkam v svetovni vojni. Res je, da je med tem steklo že mnogo vode po Tiberi in Sprevi. Ker smo nekaznovano pristeli na to, da se ukinejo finančne in vojaške do-

loče versalske mirovne pogodbe, moramo sedaj še mirno priznati, da se naj manjša teritorialna določba teh pogodb. »Journal« piše, da je pač malo verjetno, da bi nekaj tisoč km afriškega ozemlja napravilo iz Nemčiji miroljubno državo. Vrnitev kolonij bi bila samo »etapa« za Nemčijo, da se vrne k svoji polni moči, torej »etapa« za nove »etape«. Mussolini je torej s svojimi pogoji postavil nov ultimatus Evropi.

Solidarno postopanje Anglije in Francije

LONDON, 29. oktobra. »Times« objavlja članek o Mussolinijevem govoru in pravi, da je mednarodno zelo pomemben. »Daily Telegraph« piše, da je to prvič, da se tuji državni zavzema za interese tuje države. Kolonialno vprašanje bi se moglo načeti sele v ugodnem trenutku. Sedanj položaj ni prav nič ugoden za takšno razpravljanje. Anglija želi živeti v dobrih sosednjih odnosih z Nemčijo, vendar pa bi tako govorjenje lahko motilo odnose med obema državama. V ostalem pa naglašajo listi, da bosta Anglija in Francija tudi v tem vprašanju postopali popolnoma solidarno.

»News Chronicle« pravi med drugim: Mussolinijeve izjave, s katerimi je podprl nemške zahteve po kolonijah, so naravno vzbudile zanimanje v Londonu, ki bi pristal na razpravo o kolonijah kot splošnem problemu. Zanimivo je, da je Mussolini to omenil pred začetkom konference v Bruslju, na kateri se bosta Eden in Delbos lahko sestala s Cianom in Neurathom. Tako se bo v Bruslju govorilo o važnih zadevah.

Odmev v Nemčiji

Berlin, 29. okt. AA. »Völkischer Beobachter« piše med drugim, da naj nikdo ne vlačil nemške zahteve po kolonijah v razpravo o splošnih vprašanjih. Nemško kolonialno vprašanje je vprašanje zase. Zato misli list, da »Times« niso pomislile, ko so napisale, da se lahko to vprašanje reši samo v okviru splošnega sporazuma. List je najbrž s to izjavo samo ponovil svojo običajno frazo.

Trgovci zborujejo po vsej državi

Trgovine so v znak protesta proti veleblagovnicam skoraj povsod zaprte

Ljubljana, 29. oktobra. r. V znak protesta proti dovolitvi poslovanja veleblagovnic so trgovci po vsej državi sklenili protestno stavko. V Beogradu, Zagrebu in Ljubljani so bile trgovine že včeraj zaprte, danes pa so se protestni stavki pridružili tudi trgovci na podeželju.

Danes so imele skoraj vse trgovske organizacije zborovanja, na katerih so razpravljali o položaju, ki je nastal po objavi nove uredbe o veleblagovnicah. V Ljubljani je bilo zborovanje sklicano v Trgovski dom, kjer se je zbralo več sto trgovcev in trgovskih pomočnikov. Zborovanje pa se ni moglo vršiti in je bila nato samo seja odločanja odbora, ki se je posvetoval o nadaljnjih ukrepih.

v Mariboru so zborovali trgovci v prostorih Združenja trgovcev. Sklenili so, da za enkrat spričo praznikov ne bodo zaprli

trgovin. Pač pa je bilo na zborovanju sklenjeno, da se odpošlje protestna brzojavka ministrskemu predsedniku. Sprejeta je bila obširna resolucija, ki bo dostavljena vsem članom vlade, vsem narodnim poslancom in senatorjem ter vsem gospodarskim organizacijam. Z velikim odobravanjem je bil sprejet predlog, da se izrazi ministru dr. Korošcu in ministru dr. Kreku iskrena zahvala za podpiranje težnj domače trgovine in sploh domačega gospodarstva s prošnjo za nadaljnjo podporo.

V Ptuj so trgovci na svojem današnjem zborovanju sklenili, da se pridružijo protestni akciji in bodo opoldne zaprli vse trgovine.

V Celju so bili sprejeti enaki sklepi kakor v Mariboru. Tudi v Celju ostanejo trgovine do nadaljnjega odprte. V ostalem so se celjski trgovci solidarizirali s stališčem mariborskih trgovcev.

Zborovanje delegatov naših borz

Ljubljana, 29. oktobra. Danes ob 10. se je pričelo v mali dvorani Trgovskega doma zborovanje delegatov jugoslovenskih borz, ki ga je otvoril in vodil predsednik ljubljanske borze dr. Ivan Slokar. Na zborovanje so prispeli delegati vseh šestih borz in sicer za beograjsko član uprave Voja Petković, ter glavni tajnik Milorad Zebić, za zagrebško upravniki in svetnik dr. Miroslav Matić, za novosadsko glavni tajnik dr. Branko Petrović, za skopljarsko glavni tajnik Vlada Milisavljević, za sornorsko glavni tajnik dr. Paja Protić, a ljubljansko borzo zastopajo predsednik dr. Ivan Slokar, svetnik Ferdo Niklsbacher, borzni tajnik Jože Kovač in pravni tajnik Jakob Antloga. Na zborovanju borz bodo razpravljali v naslednjih vprašanjih:

Ugotovitev generalnih tipov za moko letošnje žetve: kotiranje 3% obveznic za likvidacijo kmečkih dolgov na domačih borzah; vprašanje izvoza koroze v Avstrijo; končna odobritev določb o poslovanju izven borze in o pristojnosti borznega sodišča; vprašanje olajšav za uporabo telefona od strani borz, borznih posrednikov in komitentov v času borznih sestankov; referat o pridelku koroze in o ukrepih, ki so potrebni v zvezi z izvozom; dostavljenje borznih razsodb davčnim upravam in obdavčenje prisojnih obresti (referat ljubljanske borze); dopolnitev pravilnika o borznih razsodbah glede izdajanja pismenih razsodb glede na § 257. civilno-pravdnega postopka (referat ljubljanske borze).

Rusija ne gre v Bruselj

Dokler ni praktične borbe proti napadalcem, konference nimajo smisla

MOSKVA, 29. oktobra. z. Moskovski tist zadnje dni hudo napada bruseljsko konferenco, ki naj bi razpravljala o kitajsko-japonskem skoru. Listi naglašajo, da ni videti na tej konferenci nobene možnosti za rešitev problemov Daljnega vzhoda, ker bodo na konferenci v večini države, ki, kakor Portugalska in Bolivija, nimajo sploh kaj iskati na tej konfe-

renci. Konferenca je v stvari samo odsev londonskega odbora, kjer se bo nadaljevalo alepomisljenje. Vse tako dolgo, dokler meštanske države ne bodo upoštevale praktične borbe proti napadalcem, so take konference brez pomena. Zaradi tega se tudi Rusija ne bo udeležila bruseljske konference.

Povratek Nj. Vis. kneza namestnika

Beograd, 29. okt. AA. Nj. k. vis. knez namestnik Pavle je danes dopoldne ob 9. uri dopotoval iz Rumunije. Na topčirski postaji so ga čakali in pozdravili kraljevska namestnika dr. Radenko Stanković in dr. Ivo Perović, predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović a člani vlade, osebje rumunskega poslanstva v Beogradu in člani uprave dvora Nj. v. kralja.

Španski begunci v Franciji

Pariz, 28. okt. o. Po informacijah iz zanesljivih virov je francoska vlada diskretno odredila, da morajo vsi za vojno sposobni Španci v starosti od 18 do 48 let zapustiti Francijo v 48 urah. Španskih vojaških obveznikov je sedaj v Franciji okrog 30.000. Kakor vse kaže, se bo večina izmed njih odločila za Valencijo, pristanišča generala Franca, ki se zbirajo v Biarritzu, pa namenjajo odpotovati v druge evropske države.

Iz Asturije prihajajo vedno novi begunci. Tudi ti bodo morali nemudoma odpotovati iz Francije.

Borzna poročila.

Inozemske borze
Curih, 29. oktobra. Beograd 10. Pariz 14.60, London 21.4575, New York 433.50, Bruselj 73.21, Milan 22.825, Amsterdam 239.725, Berlin 174.125, Dunaj 80.20 do 81.75, Paga 15.10, Varna 81.90, Bukarešta 8.25.

Politični ozornik

Mariborski podžupan, kje ste?

Meseca junija, ko je bil mariborski imenovani podžupan Franc Žebot, kakor je vsej javnosti znano, politično nad vse aktiven in so ga celo spravljali v najtesnejšo zvezo z demonstracijami proti bivšemu ministrskemu predsedniku Petru Živkoviću, so razni listi objavili trditve, da je ta gospod v dobi diktature vzel iz režimskih jast in dobival gotova gmožna sredstva iz rok Živkovičeve vlade. Na te očitke je g. Žebot prav oprežno in pitliško odgovoril meseca avgusta. Poslušajoč se lepo donečih fraz in sofizmov, se je spretno izognil odgovoru na glavni očetek in na koncu pohlevno namignil, da bo nastopil proti svoji »sleketnikom«. Vsa javnost je takrat pričakovala, da bo mariborski podžupan že vendar enkrat nastopil sodno pot, da tako »obrekovalcem« enkrat za vselej zamaši usta. Toda javnost, ki bi kajpak rada vedela, kaj je prav za prav z Živkovičevimi podporami, ni ničesar dočakala. November je že tu in bližajo se že koncu leta, a mariborski podžupan Žebot še vedno ni ganil s prestom, da bi se oprel teškega očitka, da je meseca junija nastopal proti svojem dobrotniku, ki ga je v časih stiske veliko dušno podprl z izdatnimi denarnimi sredstvi.

O junaku mučeniku inž. Gosarju

Povodom odkritja spominske plošče Ivanu Gosarju v Stari Loki je napisal J. A., ki je bil takrat, ko je inž. Gosar umrl junaške smrti, pridelen vojnemu sodišču v Beogradu, v reviji »Misel in delo« nekaj podrobnosti o tem tragičnem dogodku. Uvodoma poudarja J. A.: »Naj prispevam nekaj kamenčkov k stavbi večnega spomina junaku, ki bi bil, ako bi bil sin drugega naroda, že zdavnaj ovekovečen kot junak-mučenik za osvobodjenje svoje domovine.« Nato ugotavlja, da je bil inž. Gosar ustreljen 10. februarja 1917. ob 10. dopoldne na vojaškem strelišču ob cesti, ki vodi iz Beograda v Topčider. Izmed sodnikov vojaškega sodišča je usmrtili prisostvoval dr. Kostić iz Sremskih Karlovcev. Smrtno obsodbo je Gosarju prečital rezervni nadporočnik-avditor dr. Dimitrije Milošević iz Bosne, ki je moral pri tem krutem in dušno pretresujočem činu nadomestovati sodnika in prisednika vojaškega senata, ki je Gosarja obsodil na smrt, nadporočnika-avditorja dr. Zallecka, Nemca iz Crnovice, ki ni imel poguma, da bi prisostvoval izvršitvi sodbe. »O zadnjih trenutkih inž. Gosarja pripoveduje J. A.: »Vkljub ranam, od katerih se ni okrevaj, je stopil na morišče ponosno in samozavestno kot junak, ki se umreti ne boji. Bil si je zvest, da mora biti nedolžna kri prelita za veliko stvar, ki so jo čakala stoletja, in da bo z njo napisana nova stran krvave zgodovine zedinjene Jugoslavije... Ko je hotel profos inž. Gosarju zavezati oči, ni ta tega dovolil. Počilo je 10 pušk. Gosar je padel z vzklikom: Živela Jugoslavija! Pokopali so ga na strelišču ob poti v Topčider...« — Tako J. A. v reviji »Misel in delo«.

Svečanosti odkritja spominske plošče Ivanu Gosarju v Stari Loki se je udeležil tudi profesor Mile Pavlović iz Beograda. Pripovedoval je, da so avstrijske okupacijske oblasti leta 1917. zaprle tudi njegovo rajno soprogo, ki je ostala po umiku srbske vojske v Beogradu. Bila je zaprta v isti ječi kakor inž. Gosar. Seznani se je z njim na predpisanih vsakodnevni sprehodih jetnikov po dvorišču. Njena pripovedovanja o herojski smrti inž. Gosarja se popolnoma krijejo z onimi gospoda J. A. v reviji »Misel in delo«. »Moja žena mi je neštokrat pravila — tako je pripovedoval prof. Pavlović — o mladem Slovencu, ki je šel v smrt za veliko idejo. Tako simpatičnega mladčnika, kakor je bil Gosar, ni srečala v življenju, je često zatrljevala. Prigovarjali so mu, naj podpiše izjavo, da so ga prisilili vstopiti v srbsko vojsko. Z ogorčenjem je to odklonil poudarjajoč, da je dobrovoljno vstopil v srbsko vojsko, zavdajoč se kot jugoslovanski nacionalist svojih dolžnosti. Brez strahu in s ponosno dvignjeno glavo je mladi Slovenec šel na morišče in umrl kot prvi junak! Svoja pripovedovanja je vedno zaključila: »Plakala sem za njim, plakala, kakor da bi mu bila rodna mati, obenem pa blagovolila njegovo mater, da je rodila takega sina — junaka« Profesor Pavlović je, ko je še živel njegova soproga, in tudi kasneje, skušal potzvedeti, kje je bil Ivan Gosar pokopan. V to svrhu se je opetovano obrnil na katoliški župni urad v Beogradu, ki ima edini to zapisano v svojih matricah, da bi mu povedali, kje se nahaja grob inž. Gosarja, a ni nikoli mogel dobiti potrebnih informacij. Nadejamo se, da se bo končno kljub vsemu vendarle moglo dognati, kje leže kosti junaka-mučenika inž. Ivana Gosarja!

Občinska seja v Kranju

Kranj dobi nove poštne poslopje, državno pošto in meščansko šolo

POROČILA ŽUPANSTVA

Kranj, 29. oktobra
V sredo večer se je vrnila 7. redna seja kranjskega občinskega odbora s obsežnim dnevnim redom. Župan g. Česenj je poročal o pregledu občinske blagajne, dne 10. sept. občinska uprava je pa isto pregledala 7. oktobra. Odbor je županovo poročilo odobrilo. Prav tako je odobrilo tretjo situacijo in obračun za zidarska dela pri gradnji ljudskošolskega poslopja v znesku din. 392.437,92, ki je bil že izplačan podjetniku Tomatiču iz Ljubljane. Župan je tudi poročal, kako se je konstituiral novo izvoljeni upravni odbor Mestne hranilnice. V ravnateljstvu so gg.: Foch Makso, predsednik, Koid Matija, podpredsednik, Berjak Franc, pisarniški ravnatelj, člani: dr. Sabothy Beno, šink Franc in Tajnik Josip, vsi iz Kranja.

Prečital je dalje odlok banske uprave, s katerim se dovoljuje Mestni hranilnici ustanovitev posebnega investicijskega fonda, iz katerega bo hranilnica dajala mestni občini posojila za gradbo novega poslopja ljudske šole. Občina ima v hranilnici večji znesek za ta fond, ki je deloma starejšega datuma in se mora realizirati. Fond upravlja poseben kuratorij Mestne hranilnice, obstoječ iz vseh vlagateljev ali njihovih pooblaščenec. Vsakih din. 100.000.— vloge ima v kuratoriju en glas, najnižja vloga je znesek din. 50.000.— Pri zdravstvenem domu je občina pričela graditi preproste stopnice. Občina bo v tej gradnji se razpisala komisijski ogled na lico mesta.

V »Službenem listu« z dne 16. t. m. je objavljen ukaz glede priključitve vasi Stružvo občini Kranj. Odloka notranjega ministrstva pa občina še ni prejela. Banska uprava je odobrila prekoračene postavke iz proračuna za l. 1935/36. O zadevnem zaključku se bo v najkrajšem času sklepalo. Pri stavbi novih stavb obseva delo narode večje množice porfirne gramoza za posipanje Mestnega in Mencingerjevega trga ter Prešernove in Tavčarjeve ulice. Porfir se bo zvaljal in bo cesta postala trpežnejša. Končno je župan poročal o javni licitaciji za nekatera obrtna dela pri posloplju nove šole, ki je bila 22. t. m.

POROČILO FINANČNEGA ODBEKA

Občina je svojčas sklenila odstopiti poštenemu erarju stari rotovž in del poleg nahajajoče se parcele. Ker pa namerava poštna direkcija postaviti v Kranju avtomatično telefonsko centralo za vso Gorenjsko — promet je vedno večji, v bližini Kranja je dvorec Brdo — bi svojočasno določena parcela ne zadostovala. Občinska uprava je zato sklenila odstopiti poštenemu erarju brezplačno parcelo za stari rotovž, bivš. so Koroščevo hišo v Bleiweisovi ulici in del zadnjega trakta pri občinski hiši. Zazidana površina bo znašala 695 m². V debato je posegel več članov obč. odbora, pri glasovanju je bil predlog obč. uprave sprejet z 22 glasovi večine. Stari rotovž pa ostane še nadalje last občine.

Glede prodaje obč. zemljišča 3 posestnikov ob Savi se je sklenilo, da 2 člana odbora zemljišče pregledata, se z reflektanti pogovorita in nato poročata na prihodnji seji. Sklenilo se je tudi, da odstopi občina Majdičevim dedičem javni prostor pri mostu in svoje zemljišče med hišama podjetja ob Savi. Majdičevi pa odstopijo občini pred milino 2 m širok pas zemljišča za upravo potrebne drve. Ker je občina dovolila elektrarni Majdič posekati v Starem dvoredu nekaj dreves in postaviti nekaj drog na obč. svetu v svrhu uspostavitve zveze z daljnovodom

Kranjskih delavskih elektrarn, je podjetje izjavilo, da je pripravljeno dati občini za javno rasvetlilno toliko sto Watnih žarnic, kolikor drog bo postavljenih na občinskem svetu. Na likerje, rum, konjak in žumeca vina se je sklenilo uvesti trošarino po din. 5.— od hektolitrske stopnje. Določitev te trošarine je pomotoma izostala pri proračunski debati.

POROČILO POLICIJSKEGA ODBEKA

Glede ustanovitve policijskega komisarijata v Kranju je bilo sklenjeno, da se poda poročilo na prihodnji obč. seji, ko bodo zbrani vsi potrebni podatki. Prošnja Gustava Fraiganga za zagotovitev sprejema v domovinsko zvezo se je zavrnila.

DIJAŠKA KUHINJA

Občinski odbor je odobril računski zaključek Dijaške kuhinje za preteklo šolsko leto. Kot zastopniki občini so bili v odbor Dijaške kuhinje izvoljeni gg.: dr. Pfeifer Josip, starešina okrajnega sodišča, obč. odbornik Colnar Otmar in član uprave dr. Megušar Anton.

MESČANSKA ŠOLA

Redi velikega navala mladine na kranjsko gimnazijo in ker bo nova šola imela dovolj prostora, je bilo sklenjeno sklenjeno, da občina pokrene vse potrebne korake, da se s prihodnjim šolskim letom, ko bo novo poslopje dovršeno, otvori v Kranju tudi meščanska šola. S tem bo razbremenjena gimnazija, katere ne bo treba povečati, ustrezno bo pa tudi onim učencem in učenkam, ki pohajajo v meščansko šolo drugam.

NUJNI PREDLOGI

Glede na predlog obč. odbornika g. Gorjanca, naj občina tehtnico pred Belosolom prestavi na primernejše mesto, je bilo sklenjeno, da se sedanja baraka podene, ker pa trenutno za tehtnico ni primernejšega prostora, bo lista še ostala, za aparat se bo pa napravila hišna zaprta omarica. Na merilnikumenski uradu v Kranju, kjer je še nekaj aparatov in inventarja, se je doslej vršil pregled meril za ves okraj. Sedaj pa nameravajo instrumente odprejeti iz Kranja. Interes Kranja in vse Gorenjske pa je, da merilnikumenski urad ostane v Kranju in da stalno uraduje. G. župan je bil pooblaščen, da se zavzame za to. Na mužen predlog odbornika g. dr. Kočevarja je bilo sklenjeno, naj občina preskrbi čimprej tekstilni šoli potrebno zemljišče za gradbo novih šolskih prostorov. Občina naj posreduje pri ministrstvu za trgovino in industrijo, da se tekstilna šola čim prej izpopolni z oddeli za vse panoge tekstilne industrije in se pretvori v šolno srednješolsko tekstilno šolo. Večerni tečaj na naj se v svrhu izpopolnitve strokovne izobrazbe domačih mojstrov pretvori v šolno delovodsko šolo. Za javno borzo dela v Kranju se sklene, da se zaprosi pri banški upravi za odobritev naknadnega kredita 10.000 din, s katerim se bo krila najemna in izvedbena pisarniškega moči. Kredit se bo našel v preseščku iz lanskega, ali pa iz letošnjega proračunskega leta.

Ker se bližajo zidarska dela pri gradnji nove šole za letošnji konec, je obč. odbor sklenil, da se delavcem prizna posebna nagrada v obliki enodnevnega plače. Končno je g. župan naprosil načelnike vseh odsekov, naj zberejo podatke za sestavo novega proračuna.

PRVI DEŽMANOV ZAGOVOR

Dne 6. februarja letos je sodišče prvič zaslišalo Dežmana po arrestaciji. Zagovarjal se je, da je kranjski tistega dne v Zagorju s Klancišarjevo ter s svojo sestro Amalijo Dežman, id. je imela s seboj svojo nezakonsko hčer Danico. Sestra pa ni hotela zaslišati tistega ter se je podvzela, tako da sta delec za njo ostala Dežmanova sestra. Na sredi poti je Marija krenila tik k bregu Save in se ustavila na skali, kjer je Dežmanova pozvela, naj špiti strup in s njo skoči v Savo. Dežman se je iztrgal iz rok obupane Marije in jo je pri tem pahnol od sebe. Padla je v Savo in utonila. Iz torbice, ki je oblačila na bregu, je vzel njen rožček za spomin, kakor je vrget torbico v vodo. Krasitvo nato, je izjavil Dežman, se je vrnila njegova sestra in ga našla jokajočega na skali.

Dežman je v svojem prvem zagovoru izjavil, da bi po zvelem podatku usmrtil Marijo s tem, da jo je pahnol v Savo. Priznal je, da je pripovedoval Dolancu o tem, da je bila njegova žena Angela, toda Dolanc je iz maščevanja potvrdil njegovo izjavo, kakor da je Dežman sam pahnol Marijo v vodo.

DRUGI DEŽMANOV ZAGOVOR

Dne 5. marca je Dežman pri drugem zaslišanju predložil svojo prvo izpoved. Prišel je trdil, da je Marija sama skočila v Savo in da je njegova sedanja žena Dolanc Angela, ki se je nenadoma pojavila v njuni bližini, videla, kako se je Dežman na skali ruval z Marijo. Zanimal je, da bi Marijo pahnol od sebe. To priznanje mu je bilo izšlo iz ust. Iz torbice je res vzel rožček za spomin, torbico pa je potem iz nepremišljenosti vrget v vodo. Ko je orožnikom v Poljskici prijavil, kaj se je zgodilo, je zamolčal, da je bila njegova sedanja žena Angela priča dogodka.

NAREDIL SEM, KAR SEM NAREDIL!

Obtoženec je torej brez razloga spreminjal svoj zagovor. Dve priči potrjujejo, da je Dežman prvič na orožniški postaji brez pritiska izpovedal, kako je Marija prišla ob življenje. Sprva se je delal, kakor da sploh ne ve, kako je Marija padla v vodo. Šele pri konfrontaciji z Dolancem Francem, kateremu je zagnol v gozdu, kaj je naredil z Marijo, se je začel Dežman zagovarjati, da je Marijo pahnol od sebe, kar ga je hotela potegniti za seboj v reko. Orožnikom je tedaj izjavil: Naredil sem, kar sem naredil! Kar so vsi razumeli tako, da je namenoma pahnol žrtve v Savo, da bi se je znebil. Prvič je tudi priznal, da je Dolancu Francu pripovedoval, kako je Marija umrla. Zločin je priznal tudi Jugovici Martinu in Serdarevi Jakovu ter ju je še vprašal, koliko bo dobil za to dejanje. Binderji Huberta, s katerim je bil zagnol v Ljilji, je pa tudi rekel, da je Marijo res vrget v Savo — ker bi ona njega vrget v vodo, ako on ne bi prej nje.

Obtoženec se krčevito izmota s premišljanjem zagovora, da bi se razbremenil. Pri tem pa ga podpirata izjave žene Angele in sestre Amalije, katerim pa ne gre verodostojnost. Na ženinih izjavah se čuti, da je naučena, kako naj govori, da bi rešila moža.

Ob zaključku redakcije razprava še traja.

Mariborsko občinsko gospodarstvo

Maribor, 28. oktobra.

Blagobotna kritika je vedno potrebna, zlasti pa pri občinskem gospodarstvu, saj je to vprašanje javnosti. Zato nam gospodje pri mestni občini ne bodo šli v zlo, če se nekoliko dotaknemo komunalne politike. Na zadnji seji mestnega sveta so sprejeli novo pogodbo za nameščence mestnih podjetij. Uredba je komaj stopila v veljavo, pa se že pojavlja nezadovoljstvo. Seveda bi bilo še prerano izreči končno in objektivno sodbo, vendar pa je splošno mnenje, da zlasti delavstvo in nižje nameščencev s pogodbo ni zadovoljno. Tako je pereče zlasti vprašanje dopustov. Po novi pogodbi bi bili nekateri zelo prikratkajni. Treba bo torej o tem vprašanju se vsekar premisliti. Drugo pereče vprašanje je vprašanje namestitvev pri mestni občini. Javnost se čudi, da je bilo v zadnjem času zlasti pri mestnem avtocestnem prometu precej novih namestitvev. Poznamo smo se za nastavljenec in neprijetno smo bili presenečeni ob dejstvu, da so novi šoferji bili tudi prej v dobrih službah, nekateri pa so celo hišni posetniki. Javno je, da je tu odločala politična pripadnost in ne morda sposobnost ter socialni vidik, ki bi moral biti pri podeljevanju služb najbolj merodajen. Gospodje pri mestni občini naj vedo, da javnost se to vidi, da pa ji ni vseeno, kako gospodarijo, saj je vendar pri tem vse mesto zainteresirano in ne morda pešička ljudi. Nedavno so pri posloplju mestne policije v Mariboru pridržali h del hiše. S tem so pridobili dve sobi, eno v prvem in eno v drugem nadstropju. Pridržava je veljala preko 30.000 dinarjev. Končni rezultat je torej pridobitev dveh prostorov, dva prostora pa so izgubili, ker so s pridržavo dve sobi spremenili v hodnik. Tako je torej pridobitev enaka nič, ki je veljala mestno občina lepo vsoto 30.000 dinarjev.

Mnogo je še takih in podobnih paberkov z mestne občine, toda opisani naj za danes zadostujejo, gospodje pri mestni občini naj o tem razmislijo, kakor je o tem že razmišljala in razsodila naša javnost. Pa brez zamere!

Iz Celja

—c Brezplačna vožnja k svečanostim v Skopju: Pododbor UROIR v Celju obvešča članstvo, da je prejel brezplačne vozne listke za udeležence proslave 30-letnice osvoboditve Južne Srbije v Skopju. Tovaristi, ki se želijo udeležiti proslave, naj se javijo tajniku tov. Vreču v dimarni, telefon 28. Odkod iz Celja najpogosteje v soboto 30. t. m.

—c Dve težki nesreči pri delu. V torkel okrog 13.30 je opazoval 16letni, v opeluzni Unger-Ullmann na Sp. Hudini pri Celju zaposleni delavec Marjan Milavec iz Zdobrovec pri ščitki vasi obratovanje dvigala za opako. Ko je pomolil glavno sklopi odprto v notranost dvigala, ga je dvigalo zadelo s tako silo na glavo, da mu je zrušilo lobanjo. Nesrečnega so prevažali s reševalnim avtomobilom v

bolnico. Na žalost je le malo upanja, da bi Milavec okrevljal. Ko je nosil 26letni delavec Anton Križan iz Celja v torkel popoldne v tekstilni tovarni železnice posodo vrele barve v roki, je padel in se polil po obrazu in desni roki, pri čemer je dobil težke opekline. Odkoli so ga v bolnico.

—c V celjski bolnici je umrl v ponedeljek 34letni sinček uradnika Martin Pevec iz Škale pri Velenju.

—c Davčna uprava v Celju uraduje za stranke vsak delavnik: le od 8. do 12. ure dopoldne.

—c Žrtve napadalcev in nesreč. Ko je šel 26letni posestnik sin Ivan Voduček na Sladki gori pri Šmarju pri Jelišah k nekakemu dekletu v vas in stopil k oknu, se je pojavil v sobi pri oknu železniški delavec p. d. Smirček s Sotenskima in odšel nanj stral s samokresom. Krogi je zadel Vodučeka v usta in ga težko poškodoval. V Škornjarju nad Vitanjem je posestnik Simon Vodovnik v prepiru zabol 25letnega posestnika Viktorja Zaločnika s nožem v hrbet in lovo stopno. Pred dnevi si je 57letni zidar Ivan Vrečič iz Zagrada pri Celju pri padcu močno poškodoval desno očesno koso, v Rogoški Slatini pa si je 34letni zasebnik Franc Danil pri sekanju drv presekalo s sekuro levo dlan. Poškodovanci se zdravijo v celjski bolnici.

—c V celjski bolnici je umrl v četrtek 33letni preučitelj Franc Maček iz Piljanja. Istega dne je umrl na Cesti na grad 27. v Celju v starosti 8 mesecev sinček natakarka Jože Venc.

—c Negometna igra. Pri 31. t. m. ob 14.30 se bo igrala v gradu pri »Skalni kleti« zanimiva podsvetna prvenstvena tekma med celjskimi Atletiki in SK Celjem. Na željo Atletikov je delegiran za to tekmo za sodnika g. Miljan iz Zagreba, za rezervo pa je določen g. Milarič iz Zagreba.

Slavnostna predstava v operi

Ljubljana, 29. oktobra
Na mesto doslej objavljenec recepcije v prostorih češkoslovaške konzulata je letos prvič priredil g. konzul St. Minjovsky slavnostno operno predstavo in povabil nanjo vse prijatelje češkoslovaške republike. Tako je bila smotna predstava večno, krasne in dražestne Smetanove »Prodanе neveste« izrednih družaben dogodek. Iz ljubezni in spoštovanja do bratske slovenske države ter v pričakovanju velikega umetniškega užitka najslavnostnejše, po vsem kulturnem svetu zmagovito prodirajoče češke klasične opere so se predstave udeležili ne le vsi uradni, industrijski, trgovski, šolski in umetniški krogi, temveč tudi meščanstvo in mladina visokih in srednjih učnih zavodov.

Operno poslopje so krasile zastave, rampa je bila v cvetju in velika češkoslovaška trobojica ob njem je se posebej izražala slavnostni značaj predstave. Fraki, smoklinci, redovi in damske večerne toalete, žal, redkost v Ljubljani na opernih premiera, so prinašali posebno slikovitost z eleganco v našo sicer preveč siromno in brezbržno operno občinstvo. Čas je že, da hodimo tudi v tem pogledu za vsemi kulturnimi narodi pri opernih premiera in slavnostnih predstavah. Saj izražamo v tem le svoje spoštovanje operni umetnosti, spoštovanje opernim avtorjem in nastopajočim pevcom, pri taki priliki pa predvsem ljubezen in spoštovanje ideji, bratstvu in slavi češkoslovaške države in slavi njenega naroda.

Pred predstavo je pod taktirko opernega ravnanja Polica odsviral orkester jugoslovanske in češkoslovaške narodno himno.

Predstava nas je seznanila v partiji Kečala z novim gostom basistom beograjske opere, g. Miloradom Jovanovićem. Podal ga je na dokaj svojevredstven način in nam pokazal kreacijo, ki se zelo razlikuje od kreacije Betetia, Križaja in vseh njunih predhodnikov. Obsežni, v vseh legah zvonki, v globokih legah izdatni, a v višinah dovolj probojni glas ima v bistvu svetel baritonalen značaj prijetne barve. V igri se odlično izogiba povdarnemu komiku in hoče biti čim bolj naraven. Spočetka morda še oviran po novi okolici, se je razgibal in dosegal čim dalje lažje uspeha. Tako je žel zlasti v 2. in po 3. dej. priznanje in kakor vsi solisti prejel za svojo velenzanimivo, originalno podajanje značilne aplanze.

Predstava je bila glede solov, zbora, baleta in orkestra na višini letošnje premiere, mestoma tudi boljše.

Fr. G.

Dva samomora

Ljubljana, 29. oktobra
Snoči okrog 18.30 so našli ljudje ob cesti blizu pokopališča pri Sv. Križu nezvestega moškega. Obvestili so reševalce, ki so spoznali v njem 39letnega delavca Ivana Škarnjanca, iz Podlipogorja pri Dobrunjah. Nezvestenec se odpeljal na reševalno postajo, kjer pa se je Škarnjanec, ki je bil zastrupljen z alkoholom, kmalu zavedel. Škarnjanec je takoj zaradi neklih prestopkov prevzela policija. Odvedli so ga v zapor v Sušičevo ulico, kjer je nekaj časa silovito razgrajal. Kasneje se je umiril, ko pa je stražnik čez določeno uro pogledal v zapor, je našel Škarnjanca mrtvega, obesočenega za bladni jermen. Truplo so po komisijskem ogledu odpeljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

Prav tako v zaporu in sicer na sodišču, si je večkrat končal življenje 24letni Marjan Škufcov iz Trsta. Škufcov je bil zaradi tatvine v zaporu in je kazen prejel v aredu. Medtem pa je prišla še ena prijava glede tatvine koleca. Zato so Škufcova pridržali v zaporu. To pa je menda vplivalo nanj tako potorno, da si je preskrbel vrvice in se v celici obesil na cev centralne kurjave. Tudi njegovo truplo so prevažali v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

»Bankir« iz Avstrije

Ljubljana, 29. oktobra
Iz Leniške pri Fužinah na Gorenjskem so orožniki privedli v zapor Ljubljanske policije upravnika okrog 36letnega, elegantnega moškega, ki so ga zalotili, ko je naš nameraval pobegniti čez mejo v Italijo. Pri aretirancu so našli domovnico iz Dunajskega novega mesta, glasečo se na ime Johan Redelsteiner in je ujalnik orožnikom tudi zatrdil, da se tako piše in da je po poklicu bankir iz Avstrije. Na policiji so aretiranca zadržali. Pripovedoval je, da se je pripeljal v Jugoslavijo zadnje dni avgusta na ljubljanski valseslem, nakar je nadaljeval pot po vsej državi, da se kot bankir prepriča o možnosti nalozitve kapitala v naših krajih. Odpeljal je v Zagreb, nato pa v Beograd, obiskal Niš in Skoplje, čeprav mu je med vožnjo nekdo ukazal potni list.

Na policiji so mu sicer verjeli, da se je klatil po vsej državi, dvomili pa so o tem, da bi imel pred seboj bogatega bankirja. Ko so mu hoteli posneti prstne odtise, se je pustolovec udal in predno je položil prste na daktiloskopsko mizico, je prišel z tarvo na dan. »Veste, Hans sem že, Hans, ampak priimek ni pravi. Nisem Redelsteiner in tudi ne bankir, marveč se pišem Fischer. Priznam, da sem pobegli kaznenec, iz Dunajskega novega mesta. In Fischer je izpovedal, da je bil v Avstriji obojen zaradi umora na 18 let ječe, a je bil pred letom dni pomiloščen, ko bi moral odsedeti še 6 let kazni. Potem je spet zagrešil nekaj tatvin, in zato bi moral nazaj v zapor. Prezganjanju se je umaknil tako, da je pobegnil čez mejo v Jugoslavijo in tu nekaj časa imenitno živel z ukradenim denarjem. Ko mu je pa zmanjkalo denarja, se je vrnil iz južnih krajev v Slovenijo, kjer je bežal, dokler se ni slednjič odločil za izlet v Italijo. Predno pa je prekorajil mejo, so ga zadržali orožniki. Policija je navedla še nadaljevo poizvedbe, nakar ga bo najbrž izročila avstrijskim varnostnim oblastem.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Petek, 29. oktobra; katoličani: Narcis, Ida.

DANASJNE PRIREDITVE

KINO MATICA: Tarzan zmagovalec
KINO IDEAL: Kreutzerjeva sonata
KINO SLOGA: Lord Nelson
KINO UNION: San Francisco
KINO MOSTE: »Zetev« in »Straža na meje«

Občni zbor Pedagoškega društva bo ob 18. v predavalnici mineraloškega inštituta univerze.

Koncert Salzburškega Mozartovega kvarteta ob 20. v mali Filharmonični dvorani.

Sokol Šiška: proslava češkoslovaškega državnega praznika ob 20. v Sokolskem domu.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Sušnik, Marjina trg 5, Kuralt, Gosposvetska cesta 10, Bolincev ded., Cesta 29. oktobra 31.

Izvod sita

Stopi psu na rep, pa bo zavutil. Misliti smo, da se ne bo oglasila nobena dvoživka, pa se je le našla ena in oglasila se je z dolgim podpisanim pismom. Njeno ime se veda ne bo pristno in zato ga ne moremo izdati, ker bi postavili na srmo in oter nedolžnega človeka. Pravi pa ta dvoživka, da nam piše v imenu kluba dvoživk, ki naj bi imel svoj sedež na Večni poti. Tja bi tudi spadali, če bi dvoživke res imele svoj klub, samo še malo naprej bi ga morale pomakniti, tja v sredino močvirja, kjer je zemlja itak gnila, da bi ji ne bilo treba šele gniti pod njim.

Dvoživka nam piše, da se dobro razume na prirodoslovje in govori o neklih razvojnih vrstah, o razvoju ene vrste živali v drugo. Pravi, da so po prirodoslovnih izsledkih dvoživke živalice, ki imajo nekaj lastnosti rib in nekaj lastnosti na suhem živečih živali. Po mnenju dvonoge dvoživke je bil to njen razvoj, saj poznamo celo nilskega konja, kateremu se pa ni bilo preveč bati sovražnikov. Vidite, dvoživka se tudi zatejati ne zna. Razvoj se ji zdi naraven in nujen. Konec razvoja pri nji je jase, ni pa jase začetek. Iz dvoživke se ne more razviti še ena dvoživka.

Če bi nam dvoživka z Večne poti sporočila, kaj je bila prvotno, bi ji bili zelo hvaležni, ker bi potem lažje in hitreje spoznavali dvoživke, ko bi vedeli, iz kakšnih bitij se razvijajo po njeni poti. Iz nilskih konj nemara ne, ker bi jim delale sramo. Poznamo pa živalice, ki bi bile godne za tak razvoj. To so kameleoni, po svoji glavni lastnosti močno podobni dvoživkam. Drugih takih primernih živali ne poznamo. Če se pa razvijajo dvoživke neposredno iz ljudi, ne bodo v zadregi zastran prvotnih bitij, ker je takih tipov ali kreatur vedno dovolj na razpolago.

Prijave prizadetih se še vedno sprejemajo v uredništvu, samo imena prosimo pristna in naslove brez tendence.

TATA LOVE

Neka gospa je poslala večerj popoldne svojo sluškinjo v mesto, da bi ji nekaj kupila. Trgovine so bile pa zaprte. Služkinja se je vrnila in ko jo je gospa vprašala, zakaj prihaja praznih rok, je odgovorila: — Gospa, vse štacune so zaprte.

— Zakaj pa? — se je začudila gospa.

— Ker love po mestu tata.

(Služkinja je namreč slišala v mestu nekaj o večlobojcih Ta-Ta, pa je mislila, da se je priklatil v mesto tat in da so trgovci iz strahu pred njim zaprli trgovine.)

Iz Ptujia

— JOL je praznovala češkoslovaški državni praznik v sredo v prosvetni dvorani Mladike skupno s Sokolom. Spored je bil zelo pester s predavanjem in pevskimi točkami g. prof. Rusa in pevskega zbora Glasbene Matice. Proslave so se udeležili sreski načelnik dr. Vidic, komendant mesta major Markovič ter drugi predstavniki oblasti in zastopniki društev. Proslavo je otvoril starosta dr. Salamon.

— Divjaški napad. V torkel sta poplvala v neki gostilni pri Sv. Lovrencu na Dr. p. brata Franc in Pavel Stefančič. V isto gostilno je prišel slučajno tudi 23letni delavec Krajnc Ivan, ki si je kupil samo cigarete in se takoj napotil domov. Brata Stefančič, ki sta ga imela že precej pod kapo, sta se napotila za Krajncem, vrгла sta vrata njegovega stanovanja iz točajev ter napadla Krajncu z nožem in ga smrtonosno ranila. Grozila sta tudi njegovi ženi, ki je vsa obupana zbežala iz hiše z obema otročičkoma. Sosedje so takoj prihiteli na pomoč ter ranjenega odpeljali v ptujsko bolnico. Oba napadaleca sta še aretirana in čakata na plačilo v ptujskih zaporih.

— Poškodben podlegel. Kakor smo že poročali, je bil nedavno napaden 63letni posestnik Ivan Mislovič iz Medbrinika v Halozah. Mislovič se je zdravil v bolnici, večerj je pa podlegel težkim poškodbam. Govori se, da ga je poškodoval neki biciklist s tem, da ga je sunil tako, da je Mislovič padel pod lasten voz. Podrobnosti bo dognala sodna preiskava.

BOLJŠE VINO

— Oprostite, gospod, pomotoma sem vam prinesel oca namestu vina.

— Hm, saj sem si takoj mislil, da je danes to vino nekam boljše, kakor je bilo včeraj.

Obtožen, da je vrget svoje dekle v Savo

Danes se je pričela obravnava proti delavcu Albinu Dežmanu, ki je vrget Marijo Klančičar v Savo

Ljubljana, 29. oktobra

Pred velikim senatom tujaknjega okrognega sodišča je sedel zjutraj ob 9. uri premišljenega umora obtoženi 1.1912 rojeni delavec Albin Dežman. Državni tožilec mu očita ogaben zločin umora po zrelm preudarku, za katerega je v kazenskem zakoniku zagrožena smrtna kazen ali dožnja roba. Za Stamenkovičem in Sinkovčevu je prišla na vrsto v tej sezoni že druga razprava o strašnem umoru. Prva je razkrila zaradi ženske nezvestobe zrušeno družinsko življenje posestnika Sinkovca iz Čabrač, ta razkriva zaradi fanove nezvestobe zrušeno ljubezensko razmerje. V Sinkovčevem procesu je bil žrtve stari posestnik Sinkovec, v tem je bila žrtve mlado dekle, delavka Marija Klančičar.

OBTOŽBA DRŽAVNEGA TOŽILCA

V obtožbi očita državno tožilstvo delavcu Dežmanu, da je dne 7. junija lani na poti proti Zagorju z visoke skale vrget svoje dekle Klančičar Marijo v deročo Savo. Dekle je utonilo. Obtoženec se je hotel Marije znebiti, ker je imel razmerje z drugim dekletom. Usmrtil jo je po zrelm preudarku. Zakrivil je zločinstvo zoper življenje in telo po § 167/II. točka 1 k. z.

Z Dežmanom sede na zatožni klopi še 26letni posestnikov sin v Košci Dolanc Janez ter njegova dva mlajša brata Franc in Ivan. Ti trije so obtoženi, da so v družbi z Dežmanom vlamljali in kradli v Ravnah in v Košci. Vrednost plena pa ni večja od 1000 din.

PRVI DVOMI O SAMOMORU MARIJE KLANČIČARJEVE

Dne 7. julija lani je Dežman sam prijavil orožnikom v Poljskici, da se je tega dne sestel na svojem domu s svojim dekletom Marijo Klančičarjevo, s katero se je napotil na tombolo v Zagorju. Šla sta po poti, ki pelje ob Savi. Na nekem kraju bolj v samotni mu je Marija ponudila steklenico, v kateri je bila ocelna kislina. Ba je mu je rekla, da je v njej žganje, s katerim naj se okrepča. Ko je odprl steklenico, se je Klančičarjeva pogrnala v Savo, kjer je utonila

DNEVNE VESTI

— **Dela Šubicev za ljubljanski muzej.** L. 1885 je bila v grobem dovršena stavba tedanjega delavnice, sedanjega Narodnega muzeja v Ljubljani. Da bi se notranjost čim bolj ustrezala za razstavo, je bil oblikovan obzor za strop avle pri Janezu Šubici simbolno alegorično podoba. Znanost in umetnost se klanjajo Carniolici, pri Juriju pa za okras stropa nad stopniščem 4 alegorične figure, ki jih je Jurij sam zasnoval in ki predstavljajo »Znanost, Umetnost, Zgodovino-znanstvo in Prirodnoznanstvo.« Ker ni bilo prav, če bi na razstavi njihov del te slike manjkalo, je Narodna galerija zaprosila vodstvo Narodnega muzeja, da bi jih stavilo na razpolago, kar se je za Jurijeve tudi zgodilo, ker so slikane na platno in samo montirane na strop jih je bilo mogoče prenesti. Janezova kompozicija pa je žalibog s platnom vred priplepena na strop in nepremakljiva. Gotovo bo vsakogar, ki bo videl v Jakopičevem paviljonu Jurijeve podobe, zanimalo videti v muzeju, kako je rešil nalogo Janez, tu in tam pa se bo vsakdo prepričal, da je stala dekorativna umetnost obeh bratov na evropski stopnji.

— **Redna skupščina Delavske zbornice.** V nedeljo 14. novembra ob 9. uri v veliki dvorani Delavske zbornice v Ljubljani. Vredna skupščina Delavske zbornice. Na dnevnem redu je poleg poročila predsednika in tajnika ter odobritve računovskega zaključka za leto 1936 poročilo finančne kontrole sklepanja o uporabi proračunskega presežka, o ministrski odločbi glede proračuna za leto 1937 ter izrednih proračunov za izredno odplačilo dolga Meštni hranilnici in za izvedbo volitev v Delavsko zbornico.

KINO SLOGA

Velikasten zgodovinski film
LORD NELSON
Nemški dialog! Rezervirajte si vstopnice!
Radi velike dolžine filma predstave ob delavnikih ob 16., 19. in 21.15. uri.

MATICA

Tarzan, živali in plemena v pustolovskem vefilmu
TARZAN ZMAGOVALEC
Jonny Weissmüller

UNION

Velikasten pevski film
SAN FRANCISCO
Jeanette MacDonald — Clark Gable
Grandiozno filmsko delo z najlepšimi pevskimi partijami iz Traviate in Fausta, ki obenem prikazuje potresno katastrofo San Franciscu v letu 1906.
Film v nemškem jeziku.

Predstave v Matici in Unionu ob 16, 19.15 in 21.15 uri.

— **Naši zdravniki na kongresu mednarodnega zdravniškega društva.** Znano londonsko medicinsko društvo International Society of Medical Hydrology, ki ima člane po vsem svetu, je imelo letos kongres v Wiesbadnu od 11. do 24. t. m. Udeležili so se ga zdravniki in profesorji medicine iz Belgije, Bolgarije, Francije, Angije, Italije, Jugoslavije, Nemčije, Holandske, Avstrije, Poljske, Rumunije, Švedske, Švice, Češke, slovaške, Turčije in Madžarske. Iz Jugoslavije so bili na kongresu dr. Erik Klinc iz Rogaske Slatine, vseučiliški profesor iz Zagreba dr. R. Lopašić, vseučiliški asistent iz Zagreba dr. Hilarij Ortnysek, dr. Popović iz Ptuja, asistent dr. Režek iz Zagreba in dr. Leo Trauner iz Krupinskih toplih.

— **Zadnja pot Luke Potokovca.** V Varaždinu je nenadoma umrl viji tajnik finančnega ministrstva Luka Potokovec. Zadel ga je kap. Pokojnik je bil znan koroški Slovenec, doma iz Pliherke. Včeraj so ga položili v Varaždinu k večnemu počitku. Na zadnji poti so ga spremlili poleg svojcev iz Beograda tudi mnogi prijatelji iz Ljubljane, Maribora in Ptuja. Vsi uradniki varaždinske davčne uprave, ki so mu položili na krio krasen venec, dalje častna četa vojakov in delegacija aktivnih in rezervnih oficirjev, ker je bil pokojnik rezervni kapetan I. klase.

— **Milan Radosavljevič pred sodiščem.** Včeraj je bilo zaslišanje prič v obravnavi proti Milanu Radosavljeviču in tovarišem zaključeno. Med zadnjimi in najvažnejšimi pričami je bil sodnik Dragošlav Gjorgjevič, ki je izpovedal, da so se pričele razpizdije v Udrženju rezervnih oficirjev z zidanjem Ratniškega doma. Sele takrat so prišli na to, da bi bilo treba z denarjem varčevati in kontrolirati blaginjsko poslovanje. Dolgo so torej rabili, da so prišli na to. Samo za turško kavo so potrdili gospodje v središčni upravi na sejah v treh mesecih 5.000 din. Mnogo so je torej popili. Radosavljevič se je izgovarjal na goste, ki jih je bilo treba pogostiti s črno kavo. Priča Kosta Mitjavič je tudi izpovedal o pretiranih izdatkih. Samo na dan svečane otvoritve Ratniškega doma so potrošili gospodje 40 tisoč din. Trgovcu Marinu je bil plačan račun 450 din, v udrženju je pa nekdo napisal spredaj šestico, in tako so knjižili 6.4500 din. Kazenskih ovadb bivšega komisarja je 78. Obravnava se je danes nadaljevala.

— **Kriza v naši cementni industriji.** Izvoz našega cementa je naglo in močno nazadoval. Zato so jelo cementne tovarne v Dalmaciji odpustiti delavce. V okolici Splita je ostalo brez dela 240 delavcev, odpuščenih bo pa še okrog 200. Tovarne imajo polna skladišča cementa, prodati ga pa ne morejo.

— **Nov grob.** Včeraj je umrla v Ljubljani ga. Franja Fajdiga, soproga splošno znane trgovca in mokaarja g. Fajdiga na Napoleonomem trgu. Počojna gošpa, ki je ućkala 77 let, je bila izredno dobra in plemenita žena. Težko jo bodo pogrešali zlasti siromaki, ki jim je bila velika dobrotnica. Življenje ji ni prizanašalo z udarci. Pred leti jo je umrl sin na posledicah bolezni, kmalu ji je smrt iztrgala tudi ljubljenske vnuka. Poleg moža žalujeta za njo tudi hčerki, od katerih je ena poročena s trgovcem g. Beno Gregorićem, druga pa vdova po trgovcu Kostevcu. Pogreb bo danes ob 14. iz hiše žalosni Napoleonov trg 5, na pokopališču k Sv. Križu. Blag ji spomin, ugledni rodbini naše iskreno sočustvje!

— **Sokolsko okrevanje v Kranjski gori.** Jugoslovenski sokolski matice v Ljubljani in v Kranjski gori zgradijo lep ponosen dom, ki bo služil sokolski deci in članstvu za okrevanje. Novi dom, katerega zasidana ploskev zavzema 320 m², leži na lepem, z drevjem in grmičevjem okrašenem zemljišču ob Pišenci tik za železniškim mostom. Otvorjen bo na slovesen način 1. ali pa 5. decembra. Poslopje je dograjeno in do otvoritve dobi tudi električno razsvetljavo in centralno kurjavo. V vsaki sobi bo tekoča topla in hladna voda. Iz doma je iz njegove obojne strani krasen razgled na gorske velikane južno od Kranjske gore. Gotovo bo okrevanje že prvo zimo privabilo mnogo bratov in sester v tihi borovski kot na oddih. Okrevanje je Jugoslovenska sokolska matica zgradila v okviru sokolske Petrove petletke.

— **Razpisana zdravniška služba.** Razpisujem mesto šefa dermatološkega venerološkega oddelka banovinske bolnice v Mariboru, odnosno vršilca dolžnosti šefa oddelka. Prosilci morajo imeti pogoje po § 20. zakona o bolnicah za šefa oddelka, primarija ali vsaj asistenta. Prošnje naj se vložijo pri kraljevski banški upravi dravske banovine v Ljubljani do 10. novembra.

— **Naš parnik v viharju.** Havas poroča iz Lizbone, da je tja priplul iz Dakarja maroškega pristanišča na Atlantiku, jugoslovanski parnik »Sava«, ki je na vožnji prestopal nevaren vihar. Valovi so namreč odnesli dva mornarja, tretji mornar se je pa nevarno pobli. Ladjia ima tudi gmotno škodo. Iz Lizbone poročajo, da je jugoslovanski parnik »Sava« zavozil v ustje reke Taj. Parnik vozi iz Buenos Ayresa v Anvers. Parnik mora izkreati mornarja, ki je bil huđo ranjen v strašni nevihti, ki je ujela parnik na morju. Med nevihto so trjeje mornarji izginili iz krova. Nevihta je ujela parnik 25. t. m. blizu rta Vincent.

— **Križ-Kraž št. 4.** Je že izšel. Najnovejša številka edinih slovenskih križank je prav pestra, ima nagradno križanko E. Navinska. Skupno 10 križank, celo stran gledališča s slikami, spomin v sliki na Danilo v »Malo gledališče« pred 20 leti, nadaljevanje črtice »4567«. Slika nagradnega prvih dveh nagradnih natečajev in rešene križanke.

— **Svoj rod je zatajil.** Prof. Viktor Milčinski je nedavno izdal knjigo »Kärntens hundertjähriger Grenzlandkampfe«, v kateri zahteva, naj pristanejo Slovenci na svoj narodni pogin, kakor se bodo Nemci z njimi sporazumeli. Prof. Milčinski je sin tovarniškega uradnika Jožefa Milčinskega iz Bistrice pri Rožu. Ki je bil sicer Slovenec, kar dokazuje njegovo ime, a je svoj rod zatajil. Mož je poročil Nemko in pod njenim vplivom je postal strasen nasprotnik Slovencev, kar je prešlo tudi na sina. Pravijo, da je janičar huđi od Turka in to se vidi tudi tu.

— **Vreme.** Vremenski napoved pravi, da bo večina oblačna, spremenljivo vreme. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Beogradu 24, v Sarajevu in Skoplju 23, v Zagrebu in Splitu 22, v Mariboru 18, v Ljubljani 17.2. Davi je kazal barometer v Ljubljani 760.8, temperatura je znašala 10.8.

— **Nesreča pri slamozečanju.** V bolnico so prepeljali 33-letnega poestnika Janeza Krika iz Butinjove nad Polhovim gradcem. Krik je doma rezal na slamozečni slamo, pa se mu je stroj zamašil. Ko je z roko sešel vanj, so se rezila sprožila in mu porazila štiri prste na levi roki.

— **Strahovito neurje v Hercegovini.** Poročali smo že o strahovitnem neurju v Hercegovini. Na železniški progi Sarajevo — Mostar je promet ustavljen in obnoven bo šele čez nekaj dni. Proga bo popravljena komaj v 10 dneh. V Hercegovini in Dalmaciji potujejo potniki z avtobusi preko Nevesinja, ker je cesta na mnogih krajih razdejana. Med Bumo in Žitomisljem je utonil stari mlinar Miloš Bošić in šele v sredo so našli njegovo truplo. Bilu Breznice je Neretva naplavila truplo okrog 16 let starega sina gozdarja Ibre Spahića, ki je utonil v nedeljo, ko je v odnesla vso dr. žino. Take poplave ne pomnijo v Hercegovini že od leta 1905.

— **Burno življenje in strašna smrt.** Iz Čakovca poročajo, da se je odigrala v obsejni vasi Mušćaku strašna tragedija. 54letni pramožni kmet Petar Horgoš je v trenutni duševni zmedenosti zaklal svojo ženo, potem se je pa kraj njegovega trupla obesil na gredo. Horgoš je imel za seboj burno življenje. Pred 34 leti se je bil napotil v svet. Več let je trdo delal in ta čas si je prihranil toliko denarja, da je lahko kupil s tovariši ladjo, s katero so krenili proti Avstraliji. Med potjo jih je pa zajel vihar in vržlo jih je na samotni otok, kjer so našli na obali mnogo dragocenosti s potopljenih ladij. To so po zneje vnovčili in še dolgo so se vozili po morju. Pozneje je kupil Horgoš farmo v Avstraliji. Ko se je pa vrnil domov, ga je napadla težka živčna bolezen.

Iz Ljubljane

— **Iz Šef mesne kontrole.** Miloš Zisić odhaja. Poročali smo že, da je bil šef mesne kontrole g. Miloš Zisić na lastno prošnjo upokojen, ker je že 35 let v državni službi. Jutri zapusti Ljubljano. Vsi njegovi znanici in prijatelji in teh zapuščala v Ljubljani mnogo, ga bodo težko pogrešali, saj je bil med njimi splošno priljubljen. Kdor je imel priložnost spoznati tega skromnega, poštenega in značajnega moža, ga je takoj vzljubil. G. Zisić odhaja v Beograd, kjer hoče preživeti v pošteno zasluženem pokojju jesen svojega življenja. Želimo mu še mnogo let v zdravju in zadovoljstvu. Prepričani smo, da se bo rad skominal naših krajev in naših ljudi, a če ga bo pot kdaj zanesla k nam, ga bomo sprejeli odprti rok.

— **Iz Občini zbor »Pedagoškega društva v Ljubljani«** bo danes 30. t. m. ob 18. uri v predavalnici mineraloškega instituta univerze. Razen običajnega dnevnega reda je na programu kratko predavanje o našem pedagoškem delu. Iskreno vabilje!

— **Iz Proslava Jadranskega dne v Ljubljani.** Kraljeva odbora JS Ljubljana-železnica priredita jutri zvečer v dvorani »Sloga« proslavo jadranskega dne. Prireditve se prične ob 20. z državnim himno. Sledi bo nagovor predsednika k. o. železnice direktorja dr. Faturja, za njim obkrožni govori predsednika k. o. Ljubljane J. Pogačnika in slavnostni govor g. prof. Cirila Arica. Potem zaigra godba nekaj komedov, na kar bo sledila recitacija »Sl. ostobere, Končno pa nastopita

še godba in pevski zbor. Spored je torej poster in zmagin, nato smo prepričani, da bo tudi občak dober. Vstopnina se ne bo pobirala.

— **Iz Pravi gorenjski železice** in zalozi peritugalko ter vse druge dobrote ima v svoji delikatesa Janez, Zidovska.

— **Iz Trgovine** tudi danes naprta. V protest proti novi uredbi glede voblagovnije so ljubljanski trgovci že včeraj popoldne zaprli trgovine, ki so ostale zaprte tudi danes. Danes je prazen tudi živilski trg, le na Vodnikov trg so pripeljale kmetice iz okolice, kakor običajno nekaj živil, krompirja in zelenjave. Za danes ob 10 dopoldne je bila v Trgovskem domu oklicana interna, širša seja Gremnja trgovcev, ki se je je udeležilo okrog 60 članov.

— **Iz Kako nastane oblak (celinski vrtni-edi).** Pod okriljem Prirodoslovnega društva bo predaval g. ing. Dušan Avsec o termokonvektivnih in elektrokonvektivnih celinskih vrtnicah, to je, o vrtnicah, ki nastanejo pri pregrevanju in pri električnih poljih, v tekočinah in plinih ter o uporabi dobijenih izsledkov v meteorologiji, geologiji, astrofiziki in kristalografiji. Ing. Dušan Avsec, ki je znanja štiri leta sodeloval profesorja Bónarda, predstojnika zavoda za tekočino na Sorbonni, je sam konstruiral ob podpori francoskega ministrstva za zrakoplovstvo originalno aparaturo za eksperimentiranje s celinskimi vrtnicami, ki je letos razstavljena na pariški svetovni razstavi v palači odkritij. Na tej aparatu dobijeni izsledki so izredne važnosti za zrakoplovstvo in bodo objavljeni v obsežnem izdanju omenjenega ministrstva. Predavanje bo opremljeno s številnimi slikami in diapozitivi, ki bodo napravljeni zanimivi predmet vsakomur lahko razumljiv in dostopen. Predavanje, ki je drugo v vrsti poljudno-znanstvenih predavanj Prirodoslovnega društva letošnje sezone, se bo vršilo v torek 2. XI. ob 18.15 v Mineraloški predavalnici univerze. Vstopnina 4 din, za dijake 2 din.

— **Komemoracija za pokojnim dr. Ivanom Oražem** bo dne 1. novembra ob pol 11. uri na njegovem grobu pri Sv. Križu. Kakor vsako leto, tako se bomo tudi letos zbrali na ta dan, v polnem številu, ob njegovem grobu, poleg njegovih prijateljev in znancev zlasti vsi oni, ki smo deležni podpore iz njegove človekoljubne ustanove, da se poklonimo spominu našega velikega dobrotnika, slovenskih študentov. Založenec bo zapel zbor akademikov.

— **Iz Očelustu E. Mainardiju** piše kritiki lista Het vaderland v Haagu, da je Mainardij eminentni čelista, ki stoji na višini največjega mojstra Casalea. Njegov ton, stil njegove igre spadajo k najbraznejšim, najčudovitejšim in najlepšim na vsem svetu. Prav take polne superlativov so tudi vse ostale kritike, kjerkoli je nastopil glavni mojster. Njegov koncert bo v Ljubljani v sredo, dne 3. t. m. ob 20. uri v veliki Filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

— **Iz Ljubljanski in okoliški pevec** imajo drevi ob 20. uri v Hubadovi dvorani Glasbene Matice vajo za nastop na grobovih v Vseh svetih.

— **Iz Dostava pisemskih poštnih pošilk** in pokojnih na praznik Vseh svetnikov. Na praznik Vseh svetnikov bi se morale po veljavnih odločilih o verskih praznikih dopolne dostavljati vse poštnice pošilke. Ker pa se morajo ta dan dostaviti tudi pokojnine in ker je 31. oktobra nedelja, nabralo toliko pisemske tvarine, da bi jo nebralo toliko pisemske tvarine, da bi jo pismonose težko zmogli poleg dostave pokojnin, odnosno bi morali nekateri vpojenici cel dan čakati na pismonoso, ki bi se na ta način zakasnil. Zato bo pošta Ljubljana 1. omenjena dva dneva dostavljala sledeče: V nedeljo 31. X. dopoldne vse pisemske pošilke, v ponedeljek 1. XI. pa pokojnine, ostale denarne nakaznice in pakete, v kolikor bo to mogoče z ozirom na okolnost, da ta dan trgovine in denarni zavodi ne poslujejo.

— **Iz Zdrženje mesarjev in klošarjev** v Ljubljani, naznanja cenj. občinstvu, da bo do 1. nov., to je na praznik Vseh svetih, mesnice in stojnice odprte do 9. ure dop. — **Iz Promenadni koncert.** Turistični odbor za mesto Ljubljano priredi drevi ob 19. uri promenadni koncert v Zeljeni jami v Središčni ulici. Igrala bo godba Narodnega železniceškega društva »Sloga« pod vodstvom kapelnika g. Herberta Svetla.

— **Iz Mozartov godalni kvartet** bo koncertiral drevi ob 20. uri v mali Filharmonični dvorani, na kar še prav posebno opozarjamo. Na sporedu so naslednji godalni kvarteti: Mozart: Kvartet v b-duru (Lovski kvartet), Beethoven: Kvartet v e-molu op. 59 št. 2, Schubert: Kvartet v d-molu, op. post. Vstopnice so v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

— **Iz Rezervni oficirji,** člani podobora v Ljubljani, se obveščajo, da je pripelo nekaj brezplačnih vozovnic za Skopje. Glavne svečanosti bodo v nedeljo 31. t. m. Oni člani, ki žele izkoristiti to vožnjo, naj se zgledajo pri društvenem tajniku v pisarni društva vojnih dobrovoljcev danes od 16.

do 18. ure v pisarni Udrženja rezervnih oficirjev, Kongresni trg 1-II. Tajništvo.

— **Iz Vse ljubljanske in okoliške pevce** vabimo na sodelovanje na grobovih na dan Vseh svetnikov. Vaje za ta nastop se vrše v petek ter v ponedeljek ob 10. uri v Hubadovi dvorani. Skupni zbor nastopi tudi na grobovih slovenskih skladaletjev Jenka in Adamića ter ravnatelja Hubada ob pol 15. uri, pred križem ob 15. uri ter na vojaških grobovih ob 15.45. Arhivarji naj prinese s seboj note, kakor je razvidno iz okrožnice Hubadove pevke župe.

— **Iz Pevski zbor Glasbene Matice** bo imel prihodnji teden izjemoma tri vaje in sicer torek, četrtek in petek. Drevi vaja odpade. Člane moškega zbora pa opozarjamo na jutrišnjo vajo za nastop na Vseh svetnikov dan.

— **Iz Petajeti umobolnež z otrokom.** Na glavnem kolodvoru so varnostni organi že nekaj dni opazovali čudaškega moža, ki je prepal v čakalnici več noči. Mož je imel s seboj okrog 6letno dekletce, ki jo je izdajal za svojo hčerko. Govoril je zmešan in iz tega so sklepali, da ni pri zdravi pameti. Ko so ga povabili na stražnico, se je mož legitimiral kot vpojenjeni sodnik Veljko S. stanujoč v okolici Celja. Ker pa so pri zaslišanju ugotovili, da gre res za umobolneža, so moža in deklico pridržali na policiji in uvedli natančneje poizvedbe.

Iz Maribora

— **Odišeni francoski general v Mariboru.** V sredo popoldne je z brzovlakom prispel v Maribor francoski general Le Rond, ki je bil med svetovno vojno prvi generalštabni šef maršala Focha. Po svetovni vojni je predsedoval glavni razmejnitveni komisiji v Parizu, ki je določevala naše meje proti Avstriji, Madžarski in Bolgarski. Kot tak si je pridobil mnogo zaslug za našo državo. Bil je tudi večkrat gost našega blagopokojnega kralja, ki ga je visoko cenil. General Le Rond dobro pozna Jugoslavijo, pa je prišel še v Maribor z namenom, da se sezna in še z bivšim štajerskim delom Slovenije. Takoj po prihodu v Maribor je visoki gost obiskal tukajšnji Putnik, kjer je dobil vse potrebno literaturo in podatke. Včeraj si je gospod general ogledal v spremstvu arhivarja g. Baša in direktorja Putnika g. L. Loosa mariborski muzej, o katerem se je nadvse pohvalno izrazil. General Le Rond je bil nad vse vzradosten zaradi lepega in pristrnega sprejema in divil se je prirodnim krasotam Maribora in okolice tako, da je obljubil, da bo spomlad prišel s soprogo na daljše bivanje v Maribor. General Le Rond je včeraj popoldne z brzovlakom odpotoval.

— **Velika gasilska vaja v Mariboru.** Gasilska župa Maribor-mesto pripravlja za nedeljo 31. oktobra veliko jesensko gasilsko vajo na objektih tovarnega skladišča na glavnem kolodvoru. Poleg mariborskih gasilcev bodo sodelovali tudi železniški in studenški gasilci z vsem orodjem. Ta vaja bo nazorna revija našega gasilstva.

— **Predilniški tečaj v Mariboru.** Mariborska Narodna strokovna zveza priredi za svoje člane in tudi za druge predilniški tečaj, ki se bo pričel 2. novembra. Tečaj bo vodil odlični strokovnjak in dolgoletni predilniški obratovodja in montažni mojster g. Ivan Lah. Udeleženci tečaja se bodo lahko izpopolnili v svoji stroki za odgovornejše mesta. Prijave sprejema Narodna strokovna zveza v Mariboru, Delavska zbornica, Sodna ulica 9/III desno od 9. do 12. in od 15. do 19. ure, ob nedeljah pa od 9. do 11. ure dopoldne.

— **Nova porodišnica v Mariboru** Vsa javnost je z zadoščanjem pozdravila vest, ki je izšla iz merodajnih krogov, da bodo v Mariboru prihodnje leto pričeli graditi novo porodišnico. Znano je, da sedanja porodišnica nikakor ne odgovarja svojo namenu, saj so nezdružne razmere v tem najvažnejšem zdravstvenem zavodu zahtevale nedavno življenja mladih mater. Javnost je pa glede na razne obljube brez dejanj zelo pesimistična in bo verjela v gradnjo šele, ko se bo ta pričela. Torej kmalu na delo!

— **Nova vojaška grobnica na Pobrežju.** Na vernih duš dan bo na pobreskem pokopališču blagoslovljene nove vojaške grobnice, kamor so shranili zemeljske ostanke v Mariboru padlih in umrlih žrtev svetovne vojne. Nova vojaška grobnica, ki jo je dala zgraditi mariborska mestna občina, obsega podzemni prostor 100 kvadratnih metrov. Tu počiva 936 padlih vojakov. V grobnico vodijo stopnice, poleg vhoda pa gori večna luč. Na betonski plošči grobnice stoje spomenik z imeni vseh žrtev svetovne vojne. Okoli mavzoleja bodo nasadili ciprese. Novo počivališče vojnih žrtev vzbuja splošno pozornost obiskovalcev mariborskega pokopališča.

— **Pohorska postojanka naših grafikov.** Pododbor Jugoslovanske zveze graficarjev je te dni kupil pod Sv. Boženkom na vzhodnem delu Pohorja lep kompleks zemljišča, kjer bodo graficarji zgradili svoje okrevališče. Zemljišče ima idealno lego za planinski dom s krasnim razgledom na vse strani. Trenutno že delajo gradbene načrte in vse kaže, da bodo mariborski

črni umetniki že prihodnjo pomlet počili in z gradnjo svojega doma na Pohorju.

— **Naplavljeno truplo.** Danes je na dal bizi Selnice naplavilo truplo neznanega mladčeta, starega okoli 20 let. Ker je truplo pričelo že razpadati, sodijo, da je ležalo že več dni v vodi. Utopjenec je bil obložen le v spodnjo obleko, zato sumijo, da gre za samomor v nočnem času. Utopljenčeva identiteta še ni znana.

— **Se zaljubi dom mu je sgorel.** Nemala usoda je prišla siromakom pomočnega delavca Pavla Ganza, da se je naselil v stanovanjskem vagonu v Radvanju. V nedo dopoldne so se vnele saje v dimnik in v hipu je izbruhnil ogenj, ki je zajel ves vagon. Ta je v nekaj minutah do tal pogorel in reševci je požar ustavili, kar je imel.

— **Mariborska opereta** otvori glasbeno sezono koncertom prihodnjega tedna s krasno Schubert-Bertejevo opereto »Pri treh mladenkah«. Zasedba je povsem nova, prav tako tudi oprema. Režira Rasberger, glasbeno vodstvo pa je v rokah g. Lojzeta Herzoga. — **Zdrženje trgovcev za mesto Maribor** sporoda, da bodo v nedeljo, dne 31. oktobra in v ponedeljek, dne 1. novembra, to je na praznik Vseh svetih trgovine v mestu ves dan zaprte.

— **Brezplačne vozovnice za kongres rezervnih oficirjev v Skoplju.** Uprava mariborskega Udrženja rezervnih oficirjev in bojnikov je prejela za kongres UOIR, ki bo v začetku novembra v Skoplju nekaj brezplačnih vozovnic. Člani, ki žele kongresu prisostvovati, naj se takoj zgledajo pri predsedniku podobora, Maribor, Gosposka ulica 9, kjer prejmejo brezplačno vozno kartico.

Iz Trbovelj

— **Jadranski dan.** Naš pomorski praznik bo tukajšnja krajevna Jadranska Straža tudi letos lepo proslavila. Prireditelj bo v petek, 29. oktobra ob pol 8. uri zvečer v tukajšnjem sokolskem domu. Na programu je predavanje o našem morju in recitacije. Predaval bo zastopnik OO. Jadranske straže iz Ljubljane.

Naše gledališče

DRAMA

Petek, 29. oktobra: Ob 15. uri: Julij Cezar. Dijaška predstava. Globoko znizane cene od 2—14 Din.
Sobota, 30. oktobra: Tarekina smrt. Red B. Nedelja, 31. oktobra: ob 15. uri Matura. Izven. Globoko znizane cene od 20 din navzdol; ob 20. uri: Beraska opera. Izven. Znizane cene od 22 din navzdol.
Ponedeljek, 1. novembra: ob 20. uri Cezar. Izven. Znizane cene od 20 din navzdol.
Torek, 2. oktobra: Zaprio.
Sreda, 3. novembra: Firma. Premierski abonma.

OPERA

Petek, 29. oktobra: zaprio.
Sobota, 30. oktobra: Ero z onega sveta. Izven. Gostovanje g. Milorada Jovanovića basista beogradske opere. Cene od 30 din navzdol.
Nedelja, 31. oktobra: ob 15. uri: Pod to gorlo zeleno. Opereta. Globoko znizane cene od 24 din navzdol; ob 20. uri: Prodana nevesta. Izven. Gostovanje g. Josipa Križaja. Cene od 30 din navzdol.
Ponedeljek, 1. novembra: ob 20. Evangelist. Gostuje Josip Gostić. Izven. Znizane cene.
Torek, 2. novembra: Zaprio.

Radioprogram

Sobota, 30. oktobra

12: Plošča za ploščo se v venček poveže, vsaki in vsakemu radio postreže. — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Plošča za ploščo se v venček poveže, vsaki in vsakemu radio postreže. — 14: Vreme. — 15: Vesel delopust! (igra radijski orkester). — 15.40: Pogovori s poslušalci. — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: Vido — otok smrti (dr. Veselin Čuić). — 19.50: Pregled eporeda. — 20: O zunanji politiki (g. dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Ah, kurjava draga reč, a brez nje je mrzla peč. — Pisana večer, pri katerem sodelujejo člani rad. igr. druž. in plošče. Sestava in vodstvo: Jožek in Ježek. — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Za vsel konec (igra radijski orkester). — Konec ob 23. uri.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti, izjave beseda Din 1.— davek posebej
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej
Najmanjši znesek 8 Din

Prilika

ugodnega nakupa izenčkov, hubertinov, obleke, perila itd.
PRESKER
Sv. Petra cesta 14.

KUŠEJE

Večerni tečaj za začetnike in izveščance. Dva oddelka — od pol 7. do 8. in od pol 8. do 9. zvečer. Najmodernejša stroje-pisnica, na razpolago 25 najrazličnejših pisalnih strojev. — Vpisovanje dnevno od pol 7. do 8. zvečer. Solina najizja. Pričetek pouka 8. novembra. Christofor učni zavod, Domo-branska cesta 15.

POUK

Beseda 50 par, davek posebej
Najmanjši znesek 8 Din

STROJEPIŠNI POUK

Večerni tečaj za začetnike in izveščance. Dva oddelka — od pol 7. do 8. in od pol 8. do 9. zvečer. Najmodernejša stroje-pisnica, na razpolago 25 najrazličnejših pisalnih strojev. — Vpisovanje dnevno od pol 7. do 8. zvečer. Solina najizja. Pričetek pouka 8. novembra. Christofor učni zavod, Domo-branska cesta 15.

SLUŽBE

Turizem pri nas in v Italiji

Kako je organiziran tujski promet v sosednjih državah

Ljubljana, 29. oktobra. V zadnjem času smo v teh dneh obilno poročali o naših najvažnejših turističnih problemih. Med drugim smo poudarjali važno vlogo, ki jo igra v tujem prometu naše gostinstvo in omenili tudi način, kako je posebno receptivni turizem organiziran v inozemstvu. Za najvarnejšega tekmeča našim zdraviliščem in turističnim krajem velja Italija in je zato za nas tudi najbolj zanimivo, kako je v Italiji organiziran tujski promet in kako je urejeno vprašanje gostinstva.

Eno glavnih vlog v tujem prometu igrajo cene in pri cenah so Italijani tudi začeli organizirati svojega tujkega prometa. Minimalna cena soje v eno posteljo je v Italiji 5 do 30 lir, maksimalna pa 6 do 35 lir, pri sobah z dvema posteljami se minimalna cena dvigne na 6 do 60 lir, dočim znaša maksimalna 12 do 100 lir. Dnevna cena sobe in popolne penzije je določena na 18 do 100 lir, cena obeda od 5 lir dalje, črne kave 3 lire, steklenice mineralne vode 6 lir, belega vina od dveh lir navzgor, črne piva 1,20 do 2 lire, kilograma marelja 1,50 lire, drugega svežega sadija po 1 liru za kg, prvostopnega volovskega mesa pa na 10 do 15 lir. Čeprav so oblasti na vse načine poizkušale omejiti porast cen, je bilo to vendar skoraj nemogoče. Govede meso se je potražilo okroglo za 100%, prav tako pa tudi druge življenjske potrebščine. Ko so oblasti uvideli, da bo neprestani porast cen tujcem prometu zelo škodoval, so se odločile za klasifikacijo hotelov in za uradno maksimiranje cen, ki je pri nas v tej meri še čisto neznan. Razvrstitev hotelov po razredih je bila meseca julija določena s posebno uredbo in sicer tako, da so bili hoteli razdeljeni v 4 razrede, pensijoni pa v tri.

Zelo zanimivo in poučno so okoliščine za vrstitev hotelov v nižji ali višji razred. Lukusni hoteli morajo imeti vsaj pri dveh tretjinah sob posebne kopalnice in poslovne kabinete, v hotelih I. razreda mora imeti najmanj polovico sob kopalnice, v hotelih II. razreda vsaj 10 sob najmanj po eno kopalnico, v hotelih III. razreda vsako nadstropje vsaj po eno kopalnico, v hotelih IV. razreda pa v vsaj zgrabi vsaj eno lepo urejeno kopalnico.

Pri razvrščanju hotelov v posamezne razrede igrajo svojo vlogo tudi telefon, tekoča voda, dvigala, centralna kurjava, številica sob in izveščanje o sobah. V lukusnih hotelih mora imeti telefon vsaka soba, prav tako tudi v hotelih prvega razreda, kjer pa je namestu sobnih telefonov lahko v vsakem nadstropju tudi samo po ena telefonska kabina. Hoteli II. razreda morajo imeti za vse poslopje vsaj en telefon, dočim za nižja dva razreda telefon ni pogoj. V lukusnih hotelih in v hotelih I. razreda morajo imeti vse sobe, v lukusnih tudi sobe za služinčad, naprave za toplotno hladno tekočo vodo, dočim za nižja dva hotela razreda mora imeti vsa soba hladno tekočo vodo. Stevilo sob za lukusne in prvostopne hotele ni določeno, hoteli II. razreda morajo imeti najmanj 40 sob, hoteli III. razreda najmanj 30 sob, hoteli IV. razreda pa najmanj 9 in največ 30 sob.

Ce pogledamo cene v italijanskih hotelih vidimo, da so dokaj zmerni, čeprav se na videz zde morda visoki. Razdelitev robe je namreč tako vsestransko in vzorno organizirana, da prekupe in veržniki, ki jih je povod dosti, v Italiji sploh ne morejo živeti in umetno dvigati cen. Trgovci se morajo zadovoljiti s prejšnjimi cenami, kakor bogatim zaslužkom, kar daje trgovini pečet realnosti in dviga njen ugled pri domačinih in tujcih. Znosno višino cen je vzdržala tudi pametna poteza italijanske turistične politike: devalvacija lire. Posledice niso izostale, saj statistične italijanskega turizma čisto jasno dokazujejo, da tujci, posebno iz držav z močnimi valutami, naravnost hite v Italijo, kjer lahko živijo poceni sredi najbolj mondeno mednarodne publike, poleg tega pa jim je Italija neizčrpna vrelca za razširjenje njihovega duhovnega obzorja.

Lepi vzgledi, ki nam jih s svojo načrtno turistično politiko daje Italija, bi lahko koristili tudi nam. Naj omenimo samo dva primera:

V primeru z našimi razmerami moramo predvsem poudariti očividno preobliko italijanskih turističnih krajev s sadjem, ki ga imajo tam povsod, pa tudi v najbolj oddaljenih gorskih letoviščih v izobilju in po tako nizkih cenah, da se jim tuji naravnost čudijo. Ali je za letovišarje v vročih poletnih dnevih še kaj idealnejšega, kakor sko-

delica svežega ali kislega mleka in pa zadostna količina zdravega, svežega in cenega sadija? Naj nam naši sosedje v interesu našega turizma ne zamerijo nekaj pripomb. Pri nas bi bilo zlasti treba vzgojiti čim več različnega, za trg sposobnega sadija, ker sedanjí pridelek za potrebe naše glavne turistične sezone niti po kakovosti, niti po količini ne zadostuje. Poleg tega bi bilo treba sadije postavljati na trg po zmernih cenah, kakor so današnje, a to bi spretno organizacija potom zadržala ali drugače lahko dosegli tudi sadijari sami. Izključiti bi morali predvsem veržnike in prekupe ter v naša glavna turistična središča dobavljati sadije neposredno, kar bi cene seveda precej znižalo. Skrbeti bi bilo naposled treba tudi za povečanje potrebnih, kar bi se lahko dalo doseči sporazumno s hotelirji in gostilničarji, ki naj bi vsakemu tujcu nevislivo ponudili tudi naše domače sadije in ga v priključnih, čistih posodah vedno imeli na mizah.

V pogledu potrebnih alkoholnih pijač v Italiji vidimo v vsaki gostilni napise: »Vino rosso e mero superiore gr 100«, »vino bianco superiore di 90« — točno je to-

Lep uspeh mlade Ljubljankanke v Berlinu

Gđ. Žirovnikova na mednarodnem frizerskem tekmovanju v Berlinu dvakrat odlikovana

Ljubljana, 29. oktobra. Brez vsakega dvoma je, da se opaža v strokovnih krogih brivske in frizerske obrti silno stremenje po izpolnitvi in soodobnosti. Govorilo se je te dni, da je bila gđ. Žirovnikova z Mesnega trga v Berlinu nagajena z rednim darilom, zlatim častnim prstanom in diplomom, pa sem se po reporterski dolžnosti odpravil k njej, da mi pove, kako in kaj je bilo v Berlinu in kaj je videla tam. Zolotil sem jo sredi posla v kabini, ko sem pa omenil »Slov. narod«, je bila takoj pripravljena za razgovor.

»Zveza obrtnih društev za dravsko banovino« in »Združenje brivcev, frizerjev in kozmetikov v Ljubljani« sta dala pobudo in pomoč za udeležbo, kajti zelo potrebno je, da se omogoči mladim močnem obisk v inozemstvu, posebno se ob tako svečani priložnosti, kakor je bila naša od 10. do 12. oktobra, ko so se v Berlinu zbrale močne delegacije iz 16 držav.

Marica Žirovnikova. V levem kotu zlat častni prstan, ki ga je dobila v Berlinu

Obe omenjeni strokovni organizaciji sta v osebi mlade Žirovnikove izbrali pravo zastopnico. V svojem zanosu in veliki ljubezni do stroke, bo vse tisto, kar je priobila in videla v Berlinu čez zimo prenesla na naraščaj na predavanjih in praktičnih prikazih, namenjenih članstvu »Združenja brivcev, frizerjev in kozmetikov v Ljubljani«.

Na levi se Žirovnikovi leskeče dragocen prstan, častna nagrada, ki jo je prejelo 5 zastopnikov držav izmed 16 zastopnikov. Paul Walter, vrhovni vodja nemškega rokodelstva, je ustanovil to spominsko darilo za one, ki so postali za katerikoli rokodelsko panogo zaslužni. Diplomom pa dobi naknadno. Prstan je zlat, težak, posejan z lavorjevimi in hrastovimi listi, nosi pa gravuro v spomin in priznanje.

Povprašam po utisih, no, kaj bi se govorilo, mogočno so, ne najde besed, da bi dovolj označila ljubeznost, s katero je bila sprejeta in pozorno, ki jo ji je kot zastopnici Jugoslavije izkazovali. Privedite in tekmovalje je bilo v slavenskih prostorih berlinskega Zoo. Tekmovalo se je v glavnem za dragoceno prehodno darilo, ki ga je poklonil vodja drž. organizacije dr. Ley, to prehodno darilo so si priborili in to povsem upravičeno. Nemci sami.

V Berlinu in drugih krajih Nemčije je bivala 10 dni, dočim so se ostali udeleženi-

rej določena jakost vina in se impod določena količina alkohola sploh ne sme točiti. Takim napisi bi bili zelo potrebni tudi pri nam, kjer včasih prodajajo troško za vino — v sramoto našega vinogradištva in v škodo gostilničarjev samih.

Turistični kraji v Italiji brez vodovodov, brez kanalizacije in brez odličnih cest so sploh nemogoči. Higiiena je eno prvih načel sodobnega turizma. Prav tako ni nobenega turističnega kraja, ki bi ne imel električne razsvetljave, saj je elektrizirana že vsa Italija. Zelo dobro je poskrbljeno tudi za čim boljše prometne zveze, ki so za dober napredek turizma, prav tako zelo važne. Posebno razvit je v Italiji avtomobilski turizem, za kar ima po izjavah tujih avtomobilistov veliko zaslug italijanski »turistični bencin« po znižanih cenah.

Teh nekaj podatkov o organizaciji italijanskega turizma naj bi koristilo tudi nam, ki je preveč omejen na birokratsko, nametu na inicitivno delo. Kadar bo to tudi pri nas, posebno v Sloveniji, ki je najbolj izrazita turistična pokrajina, upoštevati turizem kot nauk in ne samo vir dohodkov, bomo šele doživeli razmah in napredek. Deklar pa bo turizem pastorek obilice v zasebnih ustanov, ki iščejo več dobička kakor dajejo idealizma, ne preprežano nazadovol v korist — naših sosedov, ki so nam že danes več kakor sevarni tekmeči.

ci popreje odpeljali, njo so pa povabili še k ogledu raznih institucij in ji šli v vseh pogledih uslužno na roko. Tekmovala je tudi in prejela za moderno fantastično »Postich« frizuro priznanje in diplomu. Zadnji dan prireditelj je bil zelo svečan, bila je predstavljena dr. Leyu, vodja nemških rokodelcev Paul Walter je pa razdelil prehodno darilo in častne prstane.

Na svečanosti se je zbralo nad 5000 članov berlinske družbe. Vodja vsake delegacije je govoril pred mikrofonom, no, in ker je bila M. Žirovnikova vodja in član obema, je morala hočeš-nočeš-moraš pred mikrofonom. V imenu jugoslovanskih kolegov je pozdravila prireditelje in se zahvalila za izredno naklonenost, ki so jo izkazovali baš njej kot zastopnici jugoslovanskih kolegov. Za svoj govor je prejela nebroj čestitok od najvišjih predstavnikov in delegacij vseh drugih narodov.

Ves čas je posvetila študiju strokovnih prilik, ki so v Nemčiji pač na višku. Udeleženci so si ogledali vse vrste frizerske salone, strokovne šole, javne naprave in razna taborišča v tretjem carstvu. Nemški krogi so poudarjali simpatije, ki jih goje do Jugoslavije, dr. Ley ji je ob čestitkah celo dejal, da si bo državo, o kateri je že mnogo čul, drugo leto ogledal. Posebno zanimiv je bil ogled ustanov, posvečenih nadaljnji izobrazbi vajencev vseh obrti. Na daljine šolanje bo obvezno za vse obrtniški naraščaj. Poslopja predstavljajo višek sodobne ureditve, v njih so velike zračne učilnice, kopalnice in internet.

Kaj ste še videla poleg strokovnih zanimivosti?

Kaj še? Toliko, da ne najdem besed, pri »Uti« smo si ogledali ateljeje, tam smo bili na kosilu, spoznali smo znanega komika Thea Lingena, takrat so pa snemali nov film »Gaspardini« s Slezakom in M. Röckovim.

Pa v gledališčih so bili, posebno jim je ugajalo »Volks-theater«, kjer plačaš enotno vstopnino 80 Pf., potem pa iz žare vlečeš številko sedeža. Tako gre brez vsakih protekcij. In gledališče je vedno polno. Posebno je pa Žirovnikova, ki so jo v Nemčiji nazivali »Fräulein Cirovnik«, zanimivo žensko vprašanje, ki so ji ga dokaj točno orisali. Od nemške meje dalje je bila gost »Nemške delovne fronte«, znana nemška organizacija »Kraft durch Freude« ji je pa predlagala in jo povabila, da se prihodnje leto udeležijo velikega zleta KDF v Pompeje. Razumljivo je, da je Žirovnikova vabilo z veseljem sprejela.

Se to me je zanimalo, kako se frizira v tretjem carstvu in ali je režim, katerega vplivi se v sleherni panogi poznajo, posegel tudi v frizersko obrt.

Kaj še! Prav tako si tam barvalo lase, v vseh odtinkih in po najnovejši modi. Zanimalo se je tudi za naše ceste, pa jih je »simpatična naša zastopnica hitro »zagovorila«, češ, da se vse popravljajo. Drugeče si ni mogla izbiti. No, sicer se pa res popravljajo, potaši sicer, ali vendar!

Cele kupe literature je prinesla s seboj prav tako preparatov, vse to bodo na predavanjih »Združenja brivcev, frizerjev in kozmetikov« temeljito proučili in črpali ter spopolnjevali svoje znanje v prospeh te vrste obrti.

Mladi gospodični k uspehu in nagradi vse priznanje in naše čestitke! R. Kos

K temu pripovedovanju se nam zdi

potrebno omeniti, da je za našo frizersko obrt in za naš sploh razveseljivo, da je dosegla gđ. Žirovnikova v Berlinu tako lep uspeh. Enako če ne še bolj razveseljivo bi pa bilo, če bi bil ta uspeh dosežen v kakem drugem mestu, recimo v Pragi ali

Parizu. Toda ta se je mogoče pokazalo, da so Nemci silno podjetni in da delajo baš pod sedanjim režimom a polno paro na to, da bi si pridobili simpatije drugih narodov. Posebno pri areu so jim balkanski narodi. Zakaj, to vedo sami najbolje.

Največji morski svetilnik

Zdaj je na svetovni razstavi v Parizu, potem pa pride na otok Quessant

Na svetovni razstavi tehnike je tudi ogromen, največji morski svetilnik, ki so ga postavili na razstavišču, predno bo postavljen nad razburkanim Atlantskim oceanom na najzapranejšem otoku Francije na poti v Ameriko. Svetilnik na otoku Quessant je že zdaj najmočnejši svetilnik Francije in na njem je tudi služba najtežja. Ta otok, potnjen najdalje na zapad od Finistarske obale zapadno od vojnega pristanišča Bresta, šteje sicer blizu 3.000 prebivalcev, je pa skalnati in njegov najzapranejši del je sama skala. Tam bo stal največji svetilnik, prvi in zadnji pozdrav Francije prihajajočim in odhajajočim ladjam na poti v Ameriko.

To so zgodovinska tla, kjer se je 27. julija 1778 vnela krvava pomorska bitka med Francijo in Anglijo. Morje okrog otoka je bilo polno nevarnih čer in v zadnjih stoletjih se je potopilo tu že mnogo velikih parnikov. Od tod tudi stara, toda resnična prislovica: Kdor vidi Quessant, vidi svojo kri. Kadar je morje mirno in med oeko pa ta kraj ni tako strašen, niti tragičen. Ob razburkanem morju se pa čuje po vsem otoku rjovenje kakor v velikem zverinjaku in samo svetilnik se dviga mirko nad mogočnimi valovi ter meče v noč stožec močne svetlobe 25 km daleč naokrog. V takih nočeh je grozno biti v svetilniku med debelimi stenami. Od blizu se vidi ta svetilnik mnogo bližji, nego je v resnici.

Zdaj bi bilo seveda očevo zanimati se po bližje za njegove svetlobne naprave, ko že stoji ob palači svetlobe na pariški razstavi njegov naslednik, najmočnejši morski svetilnik sveta, ki ga bo nadomestil leta 1939 in bo visok 110 m. Zgrajen je bil v šestih mesecih kot vzoren primer visoko razvite francoske tehnike. Opremljen je z najpopolnejšimi in najmočnejšimi svetlobnimi, radioelektričnimi in zvočnimi aparati. Vse naprave so seveda avtomatične. Svetilnika sama je visoka 28 m, svetilo pa 14 m. Svetilka je dvonadstropna, torej novost v tehniki morskih svetilnikov, obe nadstropji sta opremljeni s posebnim varnim steklom, vdelanim v kovino, nastre okvire 240 tablic brušenega stekla tvorijo to kupolo in v vsakem nadstropju vira svetlobe sta instalirani dve optični skupini, obetoječi vsaka iz dveh Fresnelovih spojenih leč, čijih narez, brušene po najnovejših optičnih izkusnjah, tvorijo povsem raven žarek, namenjen letalski službi in odgovarjajoč žarkom, padajočim na najmodernejša letalska. kamor se spuščajo letala tudi ponoči.

V nasprotju z večino dosedanjih gorilec na olje in plin je v tem morskem svetilniku električen oblog za vsako optično skupino tako, da lahko svetlobni stožec te svetilke prekoraci silo 500.000.000 sveč, kar pomeni praktično silo, ob kateri lahko opazimo in opazujemo ladjo, oddaljeno 80 km od svetilnika. Toda eraka varnostna naprava tega najmočnejšega svetilnika je za daljšo dobo in predstavlja višek dose-

danje tehnike na polju svetilnikov, ne zanašajoč se na minljivo silo in čuvajevo čuječnost. Če bi recimo čuvaj dosegel ne pregledal vseh tehničnih naprav, se avtomatično oglašijo alarmni signali in ga pokličejo. Na premičnih tračnicah sta vedno pripravljene dve rezervni svetilki, ki ju čuvaj z lahko potisne na pravo mesto v 15 sekundah, čeprav bi bili sicer potrebni za to delo trije krepi možje in dve uri napornega dela.

Ker je pri svetilniku najvažnejše, da se sušeje njegove ogromne leče, so gradili tu povsem nov in varen rotacijski sistem, ki premika obe nadstropji s svetilkami hkrati. Obe ti svetlobni nadstropji s celicami slonita na živosrebri in hidravlični podlagi, 1600 kg te dragocene kovine so porabili za zavarovanje in zgraditev povsem novega mehanizma, ki je znižal na minimum za premikanje 36 ton težke svetlobne naprave svetilnika potrebno silo. Vsa ta ogromni masiv kovine, stekla in leč lahko požene čuvaj s tem, da prične na pripadajoče ročice. Vsa rotacija traja komaj 40 sekund. Tako vrže vsaki 10 sekund ena svetilka in svetlobna skupina dva svetlobna stožca (v celoti 8) v čas 27/100 sekunde, da svigneta po obzorju.

Treba je bilo pa odstraniti še druge ovire in premagati tehnične probleme. Ena najvažnejših ovir je bilo vprašanje zračnega. Istočasno s svetlobo se proizvajajo toplota, enaka toplotnemu viru, požirajočemu neprestano 350 kg premoga dnevno in na razmeroma majhnem prostoru. Zato so morali za znižanje te resnične peklenke vrčine namestiti v prostoru obeh temeljev svetlobnega vira 36 črpalk zraka in tako se je posrečilo znižati toplotno na 45 stopinj, kadar je razsvetljava polna. Dve veliki sesaliki odstranjujeta skozi posebno vroče dimnike pline, razvijajoče se s sežiganjem premoga in električnim oblogom.

V svetilniku so pa še druge električne naprave, olajšujoče čuvajevo delo. Čuvaji imajo na razpolago najrazličnejše hidravlične stiskalnice in neslišno delujoča dvigala, da lahko brez večjega truda enajziro posilne dele svetlobnih naprav in zunanjo dele svetilke. Ko bo sedanjí razstavi svetilnik stal na skali Creach d'Quessant in razsvetljeval iz višine 100 m neskončno prečnatostno Atlantskega oceana, bo to najmodernejšo čudo francoske tehnike v najzapranejšem kotičku Francije.

Nova spalna bolezen

Ni povsem nova, kajti v večjem obsegu se je pojavila prvič že pred štirimi leti. Takrat, v vročem poletju leta 1933 se je razširila ta nova spalna bolezen po južni obali Severne Amerike, prodrla je proti toki Missisipija tja do St. Louisa in se razširila tam v epidemijo, ki je zahtevala v kratkem 200 človeških žrtve, več kakor desetkrat toliko jih je pa zbolelo. Mnogi, ki so bolezen samo prestali, so pozneje podlegli njenim posledicam, oslabelosti srca in pljučnici. Kakor je bila nacija prišla, tako je epidemija ob koncu leta tudi naglo izginila.

Tri leta je bil mir pred njo in že je kazalo, da je njen neznan povzročitelj poginil, kar bi se ujemalo z nazori epidemiologov, da so nalezljive bolezni začasne, da stare izginjajo, in da se pojavljajo nove. Znano je bilo samo toliko, da to ni bila prava spalna bolezen afriške vrste. Letos poleti se je pa nova spalna bolezen v St. Louisu znova pojavila. Sredi septembra je bilo uradno zabeleženih že 40 mrtvih in 200 bolnih. V vseh primerih se pojavlja bolezen enako. Bolnik dobi hudo vročico, boli ga glava in blede se mu. Potem se pogreze v letargično stanje, ko napoli spi, napoli bedi, kakor je to tudi pri drugih spalnih boleznih. Pozneje postane bolnik v nasprotju z drugimi spalnimi boleznimi hiperkintetičen.

Zdravniki znanstveno ne poznajo proti novi bolezni nobenega učinkovitega sredstva. Zanimljivo je, da bolniki samo premorejo krizo in ublažje vročico z injekcijami. Ko mine kriza, napravijo transfuzijo krvi in kri vzamejo čistim, ki so novo spalno bolezen brez posledic prestali. Toda uspehi transfuzije krvi zaenkrat še niso zanesljivi. Edino znanstveno domnjanje je, da povzroča novo bolezen specifični virus, ki se je posrečilo izolirati ga v Rockefellerjevem zavodu za znanstvena raziskavanja pod vodstvom strokovnjaka na polju proučevanja mikrobov dr. Charlesa Armstronga. To je torej tretja bolezen, ki se pojavlja v Ameriki epidemično in ki je Evropi zaenkrat še prizanesla.

— Ta ukrep je imeniten, lahko ga tudi mi preizkusimo.

— Ne moremo, — je dejal prvi pobočnik z obžalovanjem.

— Zakaj pa ne?

— Ker bi nam menjalnice ne mogole dati v zameno nič drugega, razen vojnih bankovcev iste vrednosti: Feng-Hu-Siang je bil namreč... tu že pred nami.

— Vrag ga vzemi, tega sleparskega ponarejalca! — je zaklical Bourjal ogorčeno. — Torej se moramo omejiti na obljube...

— Jaz bi predlagal nekaj drugega, — je pripomnil skromno drugi pobočnik, ki je bil ohranil poleg drugih vrtn in prebivanjem v misli skromnost.

— Zakaj pa nisi tega takoj povedal? — mu je očital Bourjal samozvestno.

Kadar otipovedo vsa sredstva, se zateko poveljniki kitajskih armad k »prostovoljni subskripciji«. — Ha-ha! to je pa imenitna misel! — se je razveselil »marsale«. — Prostovoljna subskripcija! Saj bi še tako ganljiv poziv ne iztisnil iz tzušenih kitajskih žepov niti beliča.

— Kako da ne? — je odgovoril drugi pobočnik mirno in prepričevalno. — Zadržuje postaviti vsakega premožnejšega trgovca med štiri vojake z nasajenimi bajoneti, potem pa apelirajo na njegovo poštrevolnost. Če ustrelimo dva ali tri, postanejo drugi sila radodarni.

Andre Armandy:

127

Princesa Symianova

— Visokost, on pravi, da žari tvoje obličje prav tako, kakor obraz velikega Kuan-Ti.

— Kaj pa je zopet to, ta veliki Kuan-Ti?

— To je naš bog vojne.

— Kaj je pa storil v svojem življenju?

— Velike stvari! Rojen je bil v Kiao-Ceu pred osemnajststoletji. Prvo njegovo delo je bilo, da je ubil mandarina.

— Mandarina? Zakaj pa?

— Ker je zavoljo njega plakala njegova sosedica. Potem je pa pobegnil. Prišel je v Cuo-Ceu, kjer se je združil z mesarjem Čangom in čevljarjem Lio, da bi rešili deželo tolpe razbojnikov, ki so ropali in plenili po njej.

— Razumem: Nekaj podobnega Rdečim kopjanikom.

— Nikakor ne, oni tam so se imenovali »žolti turbanici. Kuant, Čang in Lio so prisegli na vrtu breskev.

— In Kuan-Ti je zmagal?

— Ne, bil je vedno poražen in s kolikim pogumom!...

Nekoga dne je bil s svojim sinom vred ujet in obglavljen. Njegovo glavo so poslali kralju Tsao-Tsao, ki je dal narediti k nji lesemno telo, potem je pa odredil svečan pogreb. Njegov grob je trideset milj od Lo-Janga ob cesti, vodeči v Long-Men. Pozneje je bil proglašen za boga.

— Skratka, pravi kitajski bog vojne! — je izrazil svoje mnenje »marsale«. — Ti daš odšteti petdeset udarcev z bambusom poročevalskemu oddelku, ker se je norčeval iz mene.

Komaj je bila izrečena sodba, so nesrečnega agenta sezuli in že je zaživžgal bambus. Nesrečnej se je v silnih bolečinah na vso moč dri.

— Kaj pa pravi? — je vprašal Bourjal.

— Gospodar, on pravi, — je prevajal tolmáč, — da ti ni mogel prej poročati, ker so se Feng-Hu-Čiangovi vojaki — kolera naj jim razje trebue — navzeli grde navade, da si zavezujejo sandale z brzojavno žico.

— Kaj sodiš ti o tem? Ali more biti to res?

— No, polovica tega utegne biti res.

Bourjal je hitro izračunal.

— Petdeset odstotkov. Dobro! Bodimo pravični: znižujem kazen na petindvajset udarcev s palico.

In odvlekli so nesrečnega novinarja, ki mu ta popravljena Salomonova sodba ni nič kaj ugajala. S svojim generalnim štabom, omejenim samo na

dva begunca iz francoske misije, je imel »marsale« tajno posvetovanje.

Položaj postaja vedno slabši. Kazenska ekspedicija, ki se ni zadovoljila po stari navadi samo z ropanjem, je podila pred seboj tudi civilno prebivalstvo in stopnjevala svojo domišljavost tako daleč, da je označevala vozove beguncev z žoltnim križem, znamenjem, upoštevanim med vsemi tolovaji. To znamenje je varovalo begunce vsakega novega ropanja. In to grdo početje stopnjuje številu ust, ki jih je bilo treba preživljati na ozemlju, zasedenem po Rdečih kopjanikih. »Marsale« Bourjal je pa izgubil s tem običajne vire dohodkov taborec kitajske armade, namreč ropanje pod pretežno izterjavanja davkov.

— Ne da se skubsti gos brez perja, a te, ki jih nam pošiljajo sem, so že oskubljene, — je dejal »marsale«. In vendar so nam potrebni viri, da bomo lahko plačevali, kar smo dolžni, ker nam rekvizicija nič ne nese. Sicer pa, kaj store kitajski generali, kadar potrebujejo denar?

— Tiskajo vojne bankovce, — je odgovoril prvi pobočnik.

— Imenitna misel! — je pritrdil Bourjal. — In... trgovci jih sprejemajo?

— Trgovci ne, pač pa jih menjalnice zamenjajo za bankovce, ki jih trgovci sprejemajo.

— Kako to? Menjalnice...

— Da, če se postavijo iz previdnosti štirje vojaki z nasajenimi bajoneti pred vrata menjalnice. Bourjal je kar hitro pritrdil: